

ISTRSKI TEDNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE KOPRSKEGA OKRAJA

LETO I. - Štev. 23

KOPER, 5. avgusta 1950

Cena 3 din

Demokratizacija naše ljudske oblasti je popolnoma v skladu z marksističnim načelom o odmiranju države

Odmiranje socialistične države ni fraza temveč zakon — marksistično načelo za razvoj socializma.

Leta 1945. je naše ljudstvo strmoglavilo buržuazni državni aparat in si ustpostavilo svojo oblast. Borba proti zapuščinam starega režima (ostankom reakcije, gospodarski in kulturni zaostalosti in stari miselnosti množic), ki so se pri nas pojavile posebno v začetni fazi v obilni meri na vseh področjih našega družbenega življenja in predstavljale resno oviro na poti našega napredka, je terjala od naše ljudske oblasti največjo odločnost in vztrajnost. Za organe ljudske oblasti so bili prav zaradi tega izvoljeni najboljši antifašisti — neustrašeni in preizkušeni borci, katerih preteklost nudi največje jamstvo, da ne bodo v nadaljnji borbi in trdem delu oklevali.

Za premagovanje začetnih težav pa je bila potrebna tudi čvrsta in centralistična podlaga zgrajena ljudska oblast. Toda danes, po petih letih borbe in trdega dela vidimo uspeh na vseh področjih naše dejavnosti. Reakcija nima več pri nas, lahko rečemo, nobenih pozicij. Gospodarstvo našega okrožja je doživelo veiko preobrazbo: glavna proizvodna in druga podjetja so postala last ljudstva, se povečala po številu in obsegu, naše po-
deželje pa je spremenilo svoje lice, tako, da imamo že danes samo v našem okraju 12 kmetijskih delovnih zadrug z 277 družinami. V naših šolah, na raznih tečajih in s praktičnim delom se je usposobilo mnogo delovnih ljudi, ki so prežeti z novim duhom. V naših tovarnah, zadrugah, delovnih brigadah se je prekašilo na tisoče novih ljudi, ki jim ni zaslužek edini cilj pri njihovem vsakodnevnem delu, ljudi, ki vlagajo ves svoj trud v izgradnjo boljše bodočnosti nas vseh.

Preteklo soboto se je zbralo na prvem zborovanju nad 300 udarnikov in udarnic. Pregledali so dosežene uspehe in si določili bodoče naloge. Niti besedice se ni slišalo na tem zborovanju o plačah. Diskutiralo se je samo o uspehih in nalogah. To dejstvo nam jasno govori o napredku in pomeni, da se naši delavci zavedajo svoje vloge pri gradnji socializma. Zgoraj našeta dejstva nam dovolj zgovorno dokazujejo, da so danes objektivni pogoji v našem okrožju popolnoma drugačni kot leta 1945. Iz tega sledi, da moramo in moramo spreminiti tudi organizacijsko strukturo naše ljudske oblasti in naše dejavnosti na splošno.

Naša ljudska oblast se je resno lotila tega vprašanja. Po volitvah 16. aprila leta 1950 sta se takoj pojačala oba okrajna ljudska odbora in prevzela naloge, ki jih je prej reševal izključno Okrožni ljudski odbor. Nadalje se je v okviru ljudskih odborov izvršila reorganizacija v smislu prenosa oblasti poverjeništev na širše svete. Ta način upravljanja daje možnost, da sodeluje čim več ljudi pri reševanju vprašanj, ki zadevajo vse naše ljudstvo. Ravno tako se je pristopilo k utrjevanju krajevnih, oziroma mestnih ljudskih odborov. Po tej poti decentralizacije in demokratizacije naše ljudske oblasti moramo iti še naprej. Vsi vemo, da se je na temelju utrjevanja naše ljudske oblasti pripenilo k gospodarski in politični upravi neposrednega proizvajalca — delavca. Toda danes niti to ne zado-
stuje. Istrski okrožni ljudski odbor

pripravlja odlok o upravljanju podjetij s strani delovnih kolektivov. Ta zgodovinski akt, ki je pred kratkim v socialistični Jugoslaviji stopil že v veljavo, daje proizvajalcu neposredno v roke upravo nad produkcijo.

Tako bomo tudi pri nas napravili nov odločilen korak naprej v smislu utrjevanja oblasti na bazi, v smislu dviganja zavesti delovnih množic. Ta zakon bo naletel med našim delavstvom na ugoden odmev in bo še en odgovor na lažljivo propagando, ki jo na račun našega okrožja širijo kominformisti v Trstu.

Naši partizani bodo taborili

V dneh 10., 11. in 12. avgusta bo na gradnji ceste Rižana partizansko taborjenje. Temu taborjenju bodo prisostvovali bivši borci NOB, aktivisti in današnji borci — udarniki v borbi za izgradnjo socializma pri nas.

Kakor na vseh dosežanih taborjenjih bodo imeli naši partizani tudi ob tej priliki poleg udarniškega dela tudi vzgojne ideološke politične ure, svojo kulturno prireditve in prosto zabavo.

Naši partizani bodo ponovno dokazali, da stopajo danes z odločno voljo h vsakršnemu, delu, ki gre za dobrobit skupnosti iz iste volje kakor so se borili v NOB s puško v rokah.

KONFERENCA KP-STO ZA KOPRSKI OKRAJ

Uspehi, ki smo jih dosegli na vseh področjih so dokaz velikega delovnega poleta ljudi, ki se zavedajo da delajo za sebe

V nedeljo je bila dvorana »AR-RIGONI« v Izoli zopet polna: Delegati in gostje so prihiteli iz vseh predelov našega okraja na prvo okrajno partijsko konferenco.

V imenu JA je pozdravil konferenco komisar odreda, ki je med drugim naglasil junaško borbo, ki jo vodi danes KP Jugoslavije, katere število simpatizerjev v svetu z vsakim dnem narašča in zato ni več sama v borbi za resnico in pravico. Ob zaključku je tovariš polkovnik dejal: »Naša Partija je pripravi in vzgoji take ljudi, ki bodo zgradili socializem. S tem, kar delamo, dokazujemo vsemu svetu, da se da zgraditi socializem v posebnih pogojih.«

Tovariš Gino Gobbo je pozdravil konferenco v imenu Okrožnega komiteta. V svojem govoru je poudaril važnost nedeljske konference, kajti ravno partiji gre naloga, da vzgoji socialistične delavce, ki bodo za zgled ostalim.

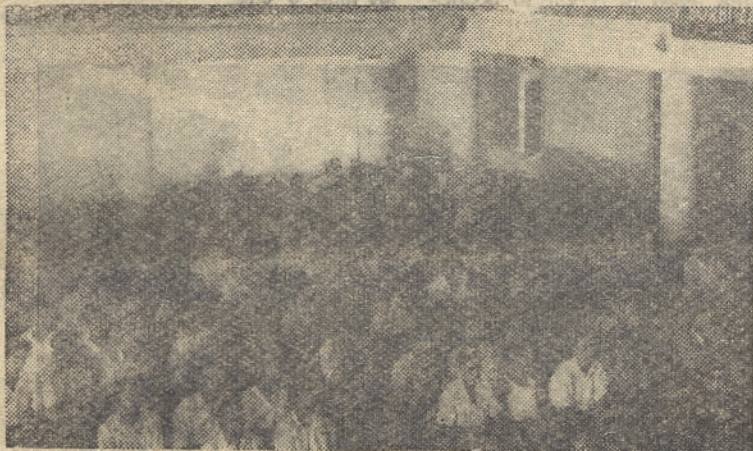
Dvorano je nato zapolnil val navdušenja in aplavzov; nastopil je tovariš Rade Boris — Zarko, ki je prinesel konferenci pozdrave CK KP STO-ja. Tovariš Zarko je govoril o težkih pogojih, ki jih ustvarja v Trstu nasproti delovnemu ljudstvu in Slovincem skrajno sovražna imperialistična vojaška uprava, ki jo podpira in včasih še prekaša protiljudska in šovinistična civilna uprava. Vladajoča reak-

cija, je nadaljeval tovariš Zarko, se zaradi kapitulantske in oportunistične politike tržaskih kominformistov čuti zadosti močna. In vztrajno in trmasto poskuša ljudstvu izngati še tisto bore malo pravice, priborjenih s puško v roki, ki jih je do danes uspešno ubraniti prav zaradi budnosti in borbenosti delovnega človeka pod vodstvom naše Partije. »Boj je težak,« je ob zaključku svojega govora poudaril tovariš Zarko, »toda mi imamo v rokah najmočnejše orožje: naše orožje so marksistična in leninistična načela, po katerih se naša partija ravna. Naj počnejo kar koli, istrsko ljudstvo si bo nemoteno gradilo socializem, ustvarilo blagostanje in bo poglobljalo demokracijo. To dejstvo bodo skale, ob katerih se bodo razbijale vse laži in klevete.«

Sekretar tov. Petek je nato podal poročilo, s katerim se je dotaknil vseh področij naše dejavnosti ter podal obširno analizo dela, doseženih uspehov ter pomanjklivosti naše partije v zvezi z obstoječimi nalogami.

Potem, ko je navedel število žrtv, ki jih je naše ljudstvo utrpelo pod italijansko okupacijo in v narodno osvobodilni borbi, je poudaril, da te številke ne dajejo naši partiji samo pravice organizatorja in zmage nad fašizmom, temveč narekujejo tudi najsvetlejšo dolžnost čuvanja in razvijanja te

(Nadaljevanje na 2. strani)

NAJNOVEJŠI NAČIN PREGANJANJA SLOVENCEV V ITALIJI

Klerofašistični režim se je začel posluževati krivičnih obsodb razbojniškega fašističnega posebnega tribunala

Pred dnevi so goriški karabinerji aretirali slovenskega odvetnika dr. Avgusta Sfiligoja. Nalog za aretacijo je izdala Verhovna vojaško sodišče v Rimu, ker dr. Sfiligoj ni odsedel celotne kazni 30 let ječe, na katera ga je v decembru leta 1941 na znanem procesu proti slovenskim antifašistom obsodilo fašistično sodišče (Tribunal Speciale) ter bi moral izdržati še 17 let glede na to, da mu je bilo deset let oprosteno. Odsedel pa je tri

leta, ker je bil po kapitulaciji Italije leta 1943 iz zaporu izpuščen z ostalimi političnimi jetniki.

Zgoraj navedeni akt brez dvoma pomeni novo razdobje v preganjanju Slovencev v Italiji. Vsemu svetu, a našemu ljudstvu še posebej, je dobro znano, kako je delovalo tisto zločinsko posebno rimsko fašistično sodišče, katerega obsodbe nad Slovenci je začel te dni izvajati De Gasperijev klerofašistični režim.

Primorske Slovence je italijanski fašizem skoro četrt stoletja preganjal in iztrebil prav s pomočjo omenjenega fašističnega tribunala. V narodno osvobodilni borbi so naši ljudje vsemu svetu dokazali, da je bil fašistični režim zločinski režim. Danes pa ugotavljamo, da

je italijanska De Gasperijeva vlada postala že tako globoko fašistična, da je začela uporabljati v preganjanju Slovencev — poleg že obstoječih fašističnih zakonodaj — tudi krivične obsodbe razbojniškega posebnega fašističnega tribunala.

Ker nam ni znano, da bi kdaj italijanski oblastniki izvajali fašistične obsodbe tudi proti drugim po fašističnem tribunalu sojenim antifašistom, smo prisiljeni ugotoviti, da se te najnovejše metode preganjanja De Gasperijev klerofašistični režim poslužuje samo proti našemu slovenskemu življu v Italiji.

TEDENSKI PREGLED

DOGODKOV NA

KOREJSKEM BOJIŠČU

Vedno močnejši pritisk s tanki in topništvom, ki ga izvaja severno-korejska armada na obrabne položaje južno-korejskih in ameriških čet naletava vsakega dne na močnejši odpor. Amerikancem, ki držijo v svojih rokah še samo dve pokrajini Južne Koreje, prihaja vsak dan nova pomoč v moštvu in v vojaškem materialu, po čemer je razvidno, da ne nameravajo zapustiti korejskega polotoka, temveč upajo še vedno v spremembo položaja v svojo korist.

Severno korejske enote se največ premikajo ponceji, da bi se tako izognile zračnim napadom. Delovanje njihove protiletalske obrambe se je znatno pojačalo. Na južno-korejskih obalah so se izkrcali prvi oddelki pomorske divizije, ki so odpotovali iz Kalifornije že prve dni julija. Istega dne so poročali, da so nasprotnikove sile zavzele mesto Hypcon, jugovzhodno od Kočanga.

Iz Pjong Yang-a so 1. avgusta javili, da so severno-korejske čete zasedle mesti Iondon in Kvangan. V bojih jugovzhodno od teh mest so zaplenile velike količine vojnega materiala.

Istega dne so javili iz Tokia, da je pritisk severno-korejskih enic vedno močnejši. Na področju Cijnjuja so se severno-korejske enice osredotočile z namenom, da začnejo novo ofenzivo proti Fusanu, glavnemu ameriškemu oskrbovalnemu pristanišču. 1. avgusta je frontna linija tekla približno 11 kilometrov severozapadno od Jandonga, sedem in po kilometrov severno vzhodno od Cija in 10 kilometrov jugovzhodno od Cijnjuja.

Poročilo Mac Arthurjevega glavnega stana od 2. avgusta pravi, da severno-korejske enice nadaljujejo z ofenzivo na vsej fronti, ter nameravajo zasedeti ves polotok

(Nadaljevanje na 3. strani)

TRETJA RAZSTAVA

gospodarske dejavnosti našega okrožja

Od 31. septembra do 8. oktobra tega leta bo v prostorih nove ribarnice v Kopru tretja razstava gospodarske dejavnosti Istrskega okrožja. Naši ljudje se še dobro spominjajo predlanske in lanske gospodarske razstave, katerih namen je bil prikazati nagel in uspešen razvoj vseh važnejših vej našega gospodarstva. Obe gospodarski razstavi sta pokazali, da je ljudska oblast posvetila našemu gospodarstvu največjo pažnjo in dosegla ravno zaradi svoje dosledne borbe v korist delovnega ljudstva ter ob vsestranski podpori delovnega človeka vidne uspehe!

Po svojem pomenu bo ta tretja gospodarska razstava še presegala

pomen prvih dveh. Pokazala bo še jasnejše smeri našega gospodarskega razvoja ter vplivala še v znatno večji meri na utrditev tistih gospodarskih vej, ki so za naše okrožje življenjske važnosti. Pokazala bo, da si je naše delovno ljudstvo v zadnjih dveh letih pridobilo že bogata izkustva, da teče naš razvoj nezadržno v smeri izgradnje socializma! Ta razstava se bo vršila v novi koprski ribarnici. Odbor za gospodarsko razstavo, ki se je ustanovil pred dnevi, računa na spontano sodelovanje vseh podjetij, trdkov, tovarn, obrtnikov, kmečkih obdelovalnih zadrug itd.

V letošnjem letu bodo prejeli vsi tisti razstavljalci, ki bodo pokazali uspehe, nagrade in diplome.

NADALJUJE SE TEKMOVANJE ZA VISOKO STORILNOST

Na čast partijske konference je tekmovalo nad 70 proizvodnih brigad

Zgledu zidarjev gradbenega podjetja »EDILIT«, začetnikom tekmovanja za visoko storilnost dela v našem kraju, ki so ga povzeli po rudarju Aliji Sirotanoviču, sledijo vsi delavci našega okrožja. Za čim boljše počastitev prve okrajne partijske konference so razni delovni kolektivi prejšnji teden teknovali za visoko storilnost.

DELOVNI KOLEKTIV V PODJETJU »KONSTRUKTOR«

V soboto 29. junija so tri brigade tega kolektiva teknovali za visoko storilnost. V tem tekmovanju se je najbolje izkazala brigada številka III., ki je presegla normo za 162 %. Nje je sledila brigada številka I., ki je presegla normo za 160 %.

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE »ARRIGONI«

126 delavk tega kolektiva je v nedeljo tekmovalo od 7. do 12. ure na čast prve partijske konference. Najboljše rezultate je dosegla brigada številka III., ki jo vodi delavka Elza Bernbič, in je presegla normo za 159 %. Tej je sledila brigada delavke Rože Bernardi, ki je presegla normo za 148 %.

DELOVNI KOLEKTIV OPEKARNE »NARDONE«

Tu je tekmovalo pet proizvodnih brigad za večjo proizvodnjo in za boljše kvaliteto opeke. S tem tekmovanjem so »Nardonce« dokazali, da je mogoče izboljšati kvaliteto proizvodov s tekmovanjem. Zmagala je brigada številka 10, presegajoč normo za 204 %. Tudi brigada številka VI. ni hotela zaostajati in je v tem tekmovanju presegla normo za 1 odstotek manj od prve, torej za 203 odstotke.

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE DE LANGLADE

Zelo zadovoljivi so uspehi tekmovanja tudi v tej tovarni konzerviranja. Brigada številka I. je presegla normo za 121 % in brigada številka II. za 112 %. Delavke so s tem tekmovanjem izboljšale tudi kvaliteto proizvodnje.

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE »AMPELEA«

V tej tovarni je v nedeljo tek-

movalo 41 proizvodnih brigad. Najboljše uspehe je dosegla brigada pod vodstvom delavke Barut, ki je presegla normo za 214 %. Sledila ji je brigada delavke Ane Kocjandčič, ki je presegla normo za 210 %, in nato brigada tovarišice Fosega Francke s preseganjem norme za 204 %.

DELOVNI KOLEKTIV PODJETJA STIL

V tovarni pohištva STIL so si napovedali tekmovanje za visoko storilnost dela in obenem tudi za boljše kvaliteto delavci-mizarji in črnj iz oddelka za krtače. Zmagala je brigada mizarjev, ki je presegla normo za 112 %.

DELOVNI KOLEKTIV LADJEDELNICE V PIRANU

Nedeljskega tekmovanja za visoko storilnost in za čim boljše počastitev partijske konference so se udeležile 4 brigade. Kot najboljša se je izkazala brigada številka I., ki je presegla normo za 187,95 %, medtem ko je brigada številka II. presegla normo za 165,97 %.

Gornji uspehi kažejo, da so naši delavci pravilno razumejo pomen takih tekmovanj, da bodo tako prav gotovo tudi nadaljevali, to je dvignili našo proizvodnjo ter si zagotavljamo lepšo in srečnejšo bodočnost.

TUDI ZIDARJI »ICE TA« SO TEKMOVALI

V Babičih bodo igrali odbojko

Pred kratkim so v Babičih ustanovili mladinski fizikturni odbor, v katerega so se vpisali že vsi mladinci. Odbor bo skrbel, da se bo mladina učila odbojke, košarke, nogometa in vseh drugih panog športa. V ta namen so pred enim mesecem začeli graditi igrišče za odbojko in košarko. Za izkopavanje in izravnanje igrišča je mladina vložila nad 200 prostovoljnih ur.

Ker smo ravno pri Babičih, vam moramo povedati, da imajo Babičani in Rojčani skupaj svoj pevski zbor, ki je pred časom prav dobro uspeval. Nastopili so v Rojčih ob priliki njihovega praznika s petimi pesmimi, ki jih je ljudstvo z burkami, ker imajo možnost, da pohvalijo. Zdal je na žalost vse to nekam utihnilo. Mislil, da bi bil čas, da spet začnejo s stalnimi vajami, ker imajo možnost, da zastanejo dober pevski zbor. To naj pevci uredijo, ker je želja vseh vaščanov, da bi imeli v vasi res dober pevski zbor. Tudi novo izvoljeni prosvetni odbor naj se zbere in začne s kulturno prosvetnim delom med vaščani.

V frontovsko brigado, ki se je formirala 1. avgusta in zamenjala zrejšnjo, ki je delala na cesti Rižana, je šlo 6 frontovcev. Pri tem gre vsa pohvala vasi Rojci, iz katere jih je šlo 5, medtem ko je šel iz vasi Babiči, ki je dvakrat večja, samo eden. Po drugi strani moramo omeniti, da so ostali frontovci zadnje čase pozabili na prostovoljno delo v vasi.

PO NAŠIH

KAMPEL SALARA

Pri gradnji novega sedeža KLO Kampel Salara se je delo zadnje čase poživilo. Zidovi, ki jih je pred kratkim bilo le malo videti iznad zemlje, se zdaj hitro dvigajo.

Omeniti moramo še, da se pri tej gradnji KLO Kampel Salara ne zanima sploh nič. Zidarjem bi bilo treba težaške pomoči in to bi lahko nadoknadili s prostovoljnimi delci, KLO se ne zaveda, da je ta stavba tista, v katero se bo ravno on preselil.

OSP

Ta vasica je zelo odtrgana od nas, tako da malokrat o njej govorimo. Vendar tudi tukaj živijo ljudje in delajo. Zadnje dni je 26 prostovolcev napravilo 180 ur prostovoljnega dela pri raznih dejih v vasi.

SKOFLJE

Fronta organizacija v Skofljah zelo dobro dela. Nedavno je 39 frontovcev opravilo 358 delovnih ur pri gradnji zadržnega doma. Poleg tega se frontovci tudi učijo. Imeli so študijski sestanek, na katerem so obravnavali zadnji Titov govor o novem zakonu o upravljanju podjetij. V frontno brigado na Rižano o da 2 prostovolca. V našo industrijo pa so tudi deli enega delavca.

DEKANI

Zelo več bi lahko napravili kakor so, vendar moramo spoštovati, da imamo v tej vasi še mnogo ljudi, ki niso člani ljudske fronte. Fronta organizacija pa k jub temu dela. Zadnje čase je bilo večanje v Ljudsko fronto 18 članov. Pri gradnji zadržnega doma je 110 prostovoljcev opravilo vsak po tri ure prostovoljnega dela. Naši industriji so dali deset delavcev. Organizirali so izlet v Slovenijo. Imeli so tudi en študijski sestanek.

ANKARAN

Tudi v Ankarani delajo. Saj so pred dnevi opravili 600 delovnih ur pri popravilu ceste. Šest frontovcev se je prostovoljno javilo v frontno brigado »Svoboda« na Rižano. Imeli so tudi v mesecu juliju dve kulturni prireditvi.

SV. TOMAZ

Pri gradnji zadržnega doma v Bertokih delajo tudi frontovci od Sv. Tomaža, kajti ta bo tudi za njih kulturna in gospodarska ustanova v njihovem KLO. V nedeljo so opravili 200 ur prostovoljnega dela. Pri tem so pomagali tudi novi člani Ljudske fronte, ki jih je šest. Poleg tega dela po raznih objekih zadnje čase 14 stalnih delavcev. Pet mladincev so tudi dali v frontno brigado.

POBEGI

Kdor pozna Pobežane, ve, da preveč govorijo in po domače rečeno »mlajajo«. Vendar z delom pa je nekaj pokažejo. Če rečemo, da so v celotnem mesecu juliju napravili samo 150 ur pri gradnji zadržnega doma, ne pretiravamo, kajti za to imamo dokaze. Zadržni dom pa gradijo in bi morali biti prav zaradi tega bolj živi in aktivni.

CEZARJI

Zelo malo na boljšem kakor Pobežani so Cezarani. Saj so napravili le 34 ur več kakor Pobežani v mesecu juliju. Zato jim povemo tudi mi, da zadržni dom, ki ga gradijo, ne bo nobenemu drugemu v korist kakor njim samim.

MAREZIGE

Marezigani so zadnje dni najbolj aktivni od vseh vasi v našem kraju. Prešli teden je pri gradnji zadržnega doma prisostvovalo 79 prostovoljcev, ki so opravili 702 delovni uri. Poleg tega so bili v frontni brigadi na Rižani trije frontovci in obenem so dali naši industriji 7 novih delavcev. Imeli so tudi eno kulturno prireditev.

VASEH

LOPAR

Loparčani so skoraj republika zase. Vendar ne smemo biti tako napadani, reči moramo, da so v mesecu juliju napravili 25 ur udarniškega dela pri gradnji zadržnega doma v Marezigah. Njihova organizacija Ljudske fronte pa se je vendarle razširila za 4 nove člane.

BORST

Prebivalci Boršta so s svojim delom že večkrat dokazali, da si hočejo zgraditi lepše življenje. V nedeljo je 17 prostovoljcev delalo pri gradnji vodnjaka in pri popravilu ceste. Tudi druge dni v tednu delajo. Prejšnji teden so opravili 136 prostovoljnih delovnih ur. V mesecu juliju so imeli kulturno prireditev in se za avgust že pripravljajo na drugo. Njihova frontna organizacija se je pomnožila za štiri člane.

GLEM

Glemčane moramo zadnje čase prihvaliti, ker so se pri delu pokazali za najboljše v našem kraju. Saj so zadnje čase pri gradnji vaškega vodovoda in pri popraviljanju ceste napravili 1216 ur prostovoljnega dela. Tudi z vozovi prisostvujejo udarniškem delu. V nedeljo so trije vozovi prevzeli 140 kubnih metrov gramozja za cesto.

SV. PETER

Nedavno so frontovci Sv. Petra ustanovili frontno brigado 100 članov, ki dela vsak dan pri gradnji zadržnega doma. Prejšnji teden je ta brigada opravila 240 prostovoljnih delovnih ur. Najboljši frontovci so za priznanje bili na izletu v Slovenijo.

KORTE

V tekmovanju v čast partijske konference so bili Kortežani najbolj aktivni. Pri gradnji zadržnega doma delajo vsak dan. Tako je v zadnjem tednu tekmovanja 130 frontovcev napravilo 2700 prostovoljnih delovnih ur. Poleg tega so dali iz svoje srede 4 frontovce v brigado, 40 najboljših frontovcev, ki so se izkazali tako pri delu kakor pri študiju, so bili na izletu v Jugoslavijo.

PORTOROZ

Tudi v Portorozu so frontovci na čast partijske konference napravili 1200 prostovoljnih delovnih ur pri raznih olepševalnih delih cest, parkov itd. Zene so celo nedavno otvorile otroški vrtec. Poleg tega so dali v frontno brigado devet članov in v naši industrijo 10 delavcev. Imeli so tudi eno kulturno prireditev.

Uslužbenci VUJA za drugo LJUDSKO posojilo

Pred nedavnim je vlada FLRJ razpisala drugo ljudsko posojilo. Po vsej državi se delovni ljudje in delovni kolektivi pripravljajo nanj in bodo začeli že s prvim septembrom vpisovati prve vloge. V naši coni so se temu razpisu odzvali uslužbenci VUJA, ki so se prejšnji teden na sindikalnem sestanku obvezali, da bo njihova sindika na podružnico vpisala nad četrto milijona dinarjev.

Agitacija je med uslužbenci VUJA zelo živahna. Vsi oddelki in posamezni tovariši so si napovedali tekmovanje, kdo bo več vpisal za drugo ljudsko posojilo. Med uslužbenci so se nekateri tovariši že obvezali za zelo visoke vsote. Med temi se je tovariš Stibrič obvezal, da bo vpisal in dal za drugo ljudsko posojilo 10.000 din, tovariš Olg Družina prav tako za 10.000 din, tovariš dr. Jug za 8000 din in mnogo drugih pa se je obvezal za vsoto nad 5000 din.

Zelimo, da bi tudi drugi delovni kolektivi v našem okrožju sledili sindikalni podružnici VUJA, kajti tako bomo nudili uspešno pomoč jugoslovanskim narodom za dvig narodnega gospodarstva.

Z nedeljske partijske konference

(Nadaljevanje s 1. strani)

veličastne zingae delovnega ljudstva, ki je žrtvovalo svoje najboljše sinove za stvar ljudske revolucije. Zato je upravičena in razumljiva tudi naša borba za priključitev k Jugoslaviji.

V zvezi z našim gospodarskim planom je tovariš Petek dejal, da smo v prvem polletju dosegli velike uspehe. Na področju naših investicij se je razvila velika delavnost na 130 gradbenih objektih, med katere spadajo objekti večjega pomena, in sicer: cesta Rižana, vinska klet, regulacija Dragonje, obnova rudnika itd. Tu se vodi ostra borba s pomanjkanjem delov-

ne sile, pri čemer si s težavo pomagamo s formiranjem delovnih brigad. V zvezi s tem življenjskim vprašanjem je navedel celo vrsto napak in pomanjklivosti, ki se dogajajo zaradi napačnega poimovanja in birokratskega reševanja naših nekaterih naših podjetij.

Naši uspehi, je na koncu poudaril tovar. Petek, so veliko večji od napak in nepravilnosti, ki jih ugotavljamo z namenom, da jih odpravimo. Naše gradnje, naše zadruge, dovršeni gradbeni objekti, mladinske in frontovske brigade, vse to je dokaz velikega delovnega poleta naših delovnih ljudi, ki so zavedajo, da delajo za svoje boljše življenje. Prikazovanje naših slabosti je najboljše orožje za njihovo odpravljanje. Če bomo pravilno prišli za delo, ni nobenega dvoma, da

bo naša partija sposobna jih tudi odpraviti.

Nato so delegati izvolili delegacijo, ki je odnesla pozdrave konference 9 ranjencem — komunistom v bojnišnici. Medtem ko se vrstile na odru številne delegacije, ki so pozdravile konferenco v imenu kmečko delovnih zadrug iz Smarja, Puča, Pomjane, Babičev, delovne brigade iz SMIO in drugih naših ustanov in delovnih kolektivov naših industrijskih obratov. Veliko navdušenje sta vzbudili delegaciji pionirjev otroškega vrta iz Koprar in Izole, ki so ob odhodu z odra obsuli delegate s cvetjem.

Organizacijski sekretar tovar. Sokol je podal organizacijsko poročilo. Po tem poročilu je verifikacijska komisija podala poročilo, iz katerega je bilo razvidno, da so bili prisotni razen majhnega odstotka vsi delegati.

Sledil je predlog kandidatne liste, ki je bila sprejeta s poškramom. Bile so takoj razdeljene glasovnice in izvedene tajne volitve Okrajnega komiteta KP. Medtem je potrdila konferenco delegacija Ljudske fronte našega okraja.

Sledila je debata predstavnikov organizacij in po končani debati je volilna komisija podala poročilo. V novi okrajni komite so bili izvoljeni sedeči tovariši: Kralj Fr. — Petek, Fišot Rado — Sokol, Pričan Karlo, Petrič Vladimir, Jakomin Valerij, Bole Katarina, Sam Joško, Doenc Edo, Gobbo Grazziella, Petronio Aldo, Pirnat Jože, Domio Jurij, Pizzetto Guido in Perentij Sergej.

Več pozornosti pri odkupu žita

Letos je pri nas žito dobro obrodilo. Naši kmetje so tega zelo veselji, kajti tako bodo imeli več zase in tudi oddali ga bodo lahko več, kakor so se obvezali. Vendar imamo pri tem tudi razne pomanjkljivosti pri odgovornih organih za odkup. Zaradi teh še ni dokončana mlačev in tudi odkup žita ne poteka, kakor bi moral. To, da do sedaj niso odgovorni organi pri odkupu upravi še nič poskrbeli, da bi se žito odkupovalo, je ma omar-gost, ki škoduje vse skupnosti!

Medtem ko so bila že davno izdana navodila za pravi odkup žita, se ta niso izvajala in niso bila razložena posameznim krajevnim ljudskim odborom. Tak primer je bil ugotovljen pri tovarišu Stanku Pangerju, ki je bil poslan na KLO v Sičevlje, da pravilno razložijo navodila za odkup žita, mlačev in zbiranje semen. Namesto da bi Panger pravilno izvršil zaupano mu nalogo, je kar grobo obrazložil KLO v Sičevljah navodila in nato rekel, da je svoje že opravil. Prav tako je bil tov. Pan-ger zadožen, da pregleda in ugotovi, koliko je v našem okraju uporabnih in neuporabnih mlatilnic, da bi se znali ravnanj in tako pravilno razporediti mlatilnice, da bi se v pravem času zaključila mlačev v vsem okraju. Tovariš Pan-ger je vedel, da imamo v našem okraju 17 mlatilnic in to je bilo zanj vse. Ni pa ugotovil, da je od teh le devet uporabnih in da so druge neuporabne. Zaradi tega se je zavlekla mlačev žita in s tem seveda tudi odkup. Krivda pade zlasti še na poverjenstvo za kmetištvo pri Okrajnem ljudskem od-boru, ki ni kontroliralo delovanja tovariša Pangerja!

Tudi zbiranje semenskega žita marsikje ni potekalo tako, kakor bi moralo. Tako so na primer v An-karanu zbrali 23 q nekvalitetnega žita, ki je neuporabno za seme. To pa zaradi tega, ker odgovorni po-

teremu niso prej pogledali žitna polja in jih blokirali, marveč so se-mensko žito zbrali kar pri mlačvi

Pri naših kmetih je vse to iz-žvalo veliko ogorčenje in nezado-voljstvo. Vsekakor je nujno po-trebno, da poverjenstvo za kmeti-štvo vodi kontrolo pri zbiranju se-menskega žita in tudi preskrbi za boljše evidenco nad vsem delom. Pri tem moramo vedeti, da brez evidence ni plana, brez plana pa ne moremo zboljšati našega gospo-darstva.

Medtem ko bi morala odkupna uprava vedeti za vsak kilogram žita, ki se ga odkupi, tega ne ve in niti ne poskrbi, da bi zvedela, ker pač zavrača krivdo na prevozna sredstva. Zato je tu potrebno, da odgovorni organi izboljšajo svoje de-lo! S točno evidenco in kontrolo nad delom bomo edinole lahko do-segli zadovoljive uspehe pri grad-nji našega socialističnega gospo-darstva.

FRONTOVSKA BRIGADA „Svoboda“ je končala z delom

Okrajna frontna brigada »Svo-boda«, ki je delala na gradnji ceste Rižana je te dni končala z delom. Brigadirji te brigade so izvršili svojo dolžnost, ki jim je bila za-upana ter s plemenitim medseboj-nim tekmovanjem dosegli vidne uspehe. S končnimi deli je brigada povprečno presegla normo za 16 odstotkov.

V medčetnem tekmovanju je bila dodeljena prehodna zastavica drugi čet, katere komandir je bil Edo Sabadin, ki se je pri delu, kakor tudi na vseh poljih udeleževanja izkazala najboljša. Med posamez-nimi brigadirji se je najbolje izka-zal tov. Milič Viktor, ki je večkrat s svojo grupo presegal normo tudi za 300 %. Če pogledamo delovno

Pomjan, značilna in starodavna slovenska vas v Istri. Stoji na visokem griču, kakor večina istrskih vasi

Drugi element, kapitalistični e-lement, ki še obstaja, je tako ime-novana vaška buržoazija. To so kapitalistični elementi na vasi. Za razliko od mestne je vaška bur-žoazija mnogo bolj številna, raz-metana po velikem ozemlju. Ta buržoazija nenehno raste iz drob-ne bagovne proizvodnje in njena likvidacija zahteva zatom mnogo več časa. Prav tako mnogo časa terja tudi razvoj proizvodnje in-dustrije same, da bi preskrbeli vas s potrebnim orodjem, stroji, ki naj omogočijo visoko proizvo-dnjo poljedelstva in ki naj bodo materialna osnova novih odnosov na vasi.

Eden od ciljev borbe za izgrad-njo socializma in komunizma je likvidacija kapitalističnih odnosov na vasi. In tukaj nastopa državna oblast kot orožje v rokah delovnih množic za zatiranje odpora kapi-talističnih elementov na vasi.

zmožljivost njegove grupe, nam bo to jasno: v času petih minut je ta grupa naložila na kamion pet ku-bičnih metrov materiala.

Brigada je od 27. junija do 27. julija napravila 14 tisoč delovnih ur. V tem času je brigada prevo-zila na 50 metrov daljave 2527 kub. metrov materiala, četrte kategorije. Naložila je na kamion 2.868,5 kub. metrov materiala in razložila 1.204 kub. metrov. Splanirala je 498 kvadratnih metrov terena in konč-no splanirala 12.583 kvadratnih me-trov ceste. Poleg tega je izkopala 45 kub. metrov grobega kamena in ga obenem splanirala po cesti.

Tem uspehom moramo še dodati, da je enačeta delala več dni na gradilišču nove vinske kleti v Sko-cijanu, kjer je nakopala in s samo-kolnicami prevozila 551 kub. me-trov raznega materiala.

Frontna brigada »Svoboda« je s tem izpolnila svojo dolnost. Vendar kljub temu bo več tovarišev te bri-gade ostalo še nadalje pri tem delu. Stirje pa so celo odšli na gradnjo Novega Beograda z mladinsko bri-gado Italijanov našega okrožja, ki je pred dnevi odpotovala. 25. brega dirjev frontne brigade »Svoboda« je bilo za svoje vztrajno in požrtvo-va no delo proglašeni za udarnike in 7 pa je bilo pohvaljenih. Ti udarniki in pohvaljeni so se izka-zali kot najboljši in naj bodo zato za vzgled vsemu našem ljudstvu. S tem je brigada »Svoboda« po-novno dokazala, da se pri nas ne glede na razna obrekovanja gradi socializem.

Naše žene tekmujejo na čast svojih volitev

V našem okraju se vršijo že več dni ženska predvolivna zborovanja, na katerih naše žene razpravljajo o svojem delu in volitvah. Povsod so si žene napovedale tekmovanje za čim boljše počastitev svojih vo-litev. Tako so si med drugim napo-vedale tekmovanje sledeče vasi: Skofije, Labor, Glem, Boršt, Por-torož, Čezarji, Sv. Lucija, Padna, Krkavče, Nova vas in druge.

Pred dnevi, ko je bil v Kopru sestanek vseh sektorskih tajnic že-na, je bilo iz tega sestanka razvid-no, katere vasi so se najbolj izka-zale v tem tekmovanju. Obenem se je ugotovilo, da so žene našega okraja v svojem predvolivnem tek-movanju napravile nad 4.500 pro-stovoljnih delovnih ur pri raznih ženskih delih in objektih. Pri tem so se najbolj izkazale žene iz Izo-le, ki so pri delih za ustanovitev otroškega vrta in drugih napra-vile 2700 prostovoljnih ur. Za nji-mi pa ne zaostajajo mlti žene iz Portoroža, Glema, Kort, Sv. Lucije in Čezarjev. Povsod po omenjenih vaseh so se žene najbolj izkazale v tem tekmovanju. Tokrat so da e zgled vsem organizacijam. Za pri-znanje jim je okrajni odbor ASIZZ organiziral izlet po Sloveniji, s po-močjo katerega so se naše žene se-znale z delom jugoslovanskih že-na v borbi za izgradnjo socializma. Naše žene so obenem obiskale tu-di otroške kolonije, kjer so naši in tržaški otroci. S tem so tudi imele

KAKO OBOLIMO NA MUMPSU ALI PAROTITISU?

(latinsko: parotitis epidemi-ca; italijansko: parotidite)

Slovinci smo prevzei to ime od Angležev. Gre za nalezljivo vnetje žleze, ki leži ob ušesu — ušesne slinavke.

Povzročitelj je veliko manjši od bacilov ter se ga lahko vidi sa-mo s posebnimi drobnogledi. Take bolezenske klice imenujemo zdravniški virus-e.

Ta bolezen pa največkrat ni o-kažirana samo v ušesni slinavki, marveč pri moškem spolu v te-menski žlezi, pri ženskem pa v jajčniku, pri obeh pa še lahko v vnetju možganske mreže (menin-gitis) in možgan samih. Včasih vnetja ušesne slinavke sploh ni, obstoja pa vnetje v pravkar na-vedenih organih.

Mumps je bila včasih zelo raz-širjena bolezen, sedaj pa nastopa bolj poredko in sicer predvsem po šolah in internatih. Na več obo-lenj je pomadi, najmanj pa v po-znem poletju.

Največkrat obolio otroci v dobi od 7 do 16 let. Mlaši otroci in odrasli pa zelo redko obolio. Na-vadno je obolenje pri dečkih težje kot pri deklicah. Smrtnih slučajev pri tej bolezni praktično ni. Kdor

mumps preboli, postane imun, to se pravi, ne more zboleti drugič za to boleznijo.

Kako se širi ta bolezen? S kap-ljično infekcijo, to se pravi po-tom sline obolelega otroka. Ves čas vidnih znakov bolezni je bol-nik nevaren za okolico.

Kako poteka bolezen? Zvišana temperatura, glavobol, splošno ne-ugodje in včasih bruhanje in dri-ske so prvi, netipični znaki bo-lezni. Čim pa oteče ušesne sli-navke, bolezen takoj poznamo; navadno oteče na obeh straneh, zelo redko samo na eni strani. Ta-ka oteklinja se potem veča in po-stane toliko dvignjena, da odrine uhelj navzgor. Koža nad oteklino je napeta in se svetli. Skoraj nik-dar ne postane koža rdeča. Otek-lina je zelo mehka. Navadno so bolečine neznatne, le če je otek-lina izredno velika, potem občuti bolnik bolečine, posebno pri odpi-ranju ust. Ves ta čas ima bolnik srednje visoko temperaturo, ki tra-ja nadalje en teden.

Kadar je bolezen samo na eni strani, traja 5 do 7 dni. Če na-stopi najprej na eni strani potem pa še na drugi, traja vse skupaj največ do 14 dni. Po končani bo-lezni je ušesna slinavka zopet ta-ka, kot je bila pred boleznijo in nikdar ne zagnoj.

Pri ženskem spolu pa lahko pri-de do vnetja jajčnikov, ki se izra-ža v bolečinah v menjenem pre-delu in povzročajo vnetje. Ta kom-plikacija je pa lažja kot ona pri moškem spolu.

Poleg omenjenih komplikacij je možno še nešteto drugih.

Dr. Hladnik Polde

opazili pomikanje severno-korejske vojske tudi ob belem dnevu, za-radi tega je ameriško letalstvo uspešno napadlo zbiranje teh edi-nic.

Agencija France Presse je javi-la, da so severno-korejske edince 1. avgusta napredovale na vsej fronti, kljub odločni obrambi ame-riških čet. Poročilo pravi nadalje, da o severni Korejci pri zavzetju mesta Yex on začeli številne ujetni-ke in zaplenili veliko vojaškega materila.

Odpor ameriških in južno-korej-skih sil je zadnje čase s prihodom ameriških okrepitev precej nara-stel. Toda pritisk severno-korejske vojske, ki ravno tako dobiya vsak dan nova oklepanja, je tako silen in odločen, da se vojaški opazo-valci sprašujejo, koliko časa še bodo sile združenih narodov vzdr-ža e na korejskem položaju.

Tudi partizani v Južni Koreji vedno bolj pospešujejo svoje de-lovanje. Na področju Tagguja so za-dali velike izgube ameriškim in južno-korejskim edincem.

Najnovejša poročila iz korej-kega bojišča javljajo, da je severno-korejska vojska samo še 24 km od Pusana. Nadalje pravi, da so se-verno-korejski oddečki zasedli me-sto Kačkon in Kirkon in se pri-bližali Taeguju, od katerega so se-daj oddaljeni samo še 40 km.

Tedenski pregled dogodkov na korejskem bojišču

(Nadačevanje s 1. strani)

preden bi lahko ameriške čete bi-le v stanju preiti v protinapad. Prvič po tolikih tednih so bili

BORIS ZIHERL: DRŽAVA V PREHODNI DOBI

Postavimo, da so kapitalistični odnosi odstranjeni tudi na vasi in da so bili odstranjeni tudi v me-stih in v industriji. Poraja se se-daj vprašanje, ali se s tem zaklju-čuje takojmencavna prehodna do-ba, ali je s tem ukinjeno vse, kar pripada stari družbi? Sovjetska teorija smatra, da preneha prehod na doba z odstranitvijo izkorišče-valkega razreda. Priznavajo, da ne nastane po ukinitvi eksploatacijskega razreda brezrazredna druž-ba, ampak da ostane še razredna družba, proizvajalec, to je delavski razred in kmetije. Toda sociali-stična teorija podčrtuje to, da tra-ja prehodna doba še dalje, ker še

niso odstranjeni vsi ostanki kapi-talistične družbe. Postavlja se vprašanje, kakšni so ti ostanki? Ti ostanki so zelo veliki tudi e-daj po odstranitvi izkoriščevalskega razreda v mestu ter na vasi. Znano je, da je nastala razredna družba glede na razčlenjeno deli-tev dela v družbi, delitev, ki je dopuščala in izpopolnjevala proiz-vajalne sile in dvigala na višjo stopnjo ter dovoljevala, da del družbe živi na račun drugega de-la družbe. Tako sta nastala razred vladajočih in razred neposredo-čih številčno najmočnejši razred, ki je zatiran. Ali je ta delitev dela v družbi odstranjena z od-

stranitvijo eksploatacijskega raz-reda? Človek ostane še, kakor po-udarja Marx vedno suženjsko pod-rejen delitelj dela. Vsakdo je raz-vrščen v posebne panoge proiz-vodnje. So neporedni proizvajalci, je pa tudi veliko število ljudi, ki se ne ukvarjajo neposredno s pro-izvodnjo, ampak z upravljanjem države, ki tvori tako imenovani državni aparat, to so uradništvo, vojska, varnostni organi itd. Po-ter tega obstaja razlika med kva-lificiranim in nekvalificiranim de-lom, med industrijskim kot naj-bolj popolnim ter poljedelskim de-lom, ki je zaostaja za industrijo. Velike delitve dela, ki se bodo prav gotovo nadalje ohranile, so

delitve na intelektualno, duševno in fizično delo. Zaradi tega ima Marx popolnoma prav, ko pravi, da imamo pri tem stanju opravka s komunistično družbo, pa ne ta-ko, kakršno on predvideva, pač pa tako, kakršna izhaja prav iz kapi-talistične družbe, s komunistične družbe torej, ki nosi v sebi tako v gospodarskem kakor tudi moral-nem in duševnem pogledu sledove stare družbe, iz katere izhaja. Po-tem takem imamo opravka s sta-njem, v katerem še ne moremo niti iz daleka govoriti o enakosti.

Našel sem vrsto razlik glede funkcij, ki jih opravljajo posamez-ni ljudje v družbi, vrsto razlik v človeškem delu. Potem takem so še neenakosti. Toka kakšen je prin-cip, ki se je uveljavil v družbi t. j. v socialistični družbi? Kakšno načelo imajo ti ljudje, ki so v pre-gresu izgradnje socializma, de-lavci te prve faze prehoda?

IZ SOCIALISTIČNE JUGOSLAVIJE

Raški rudarji v filmu

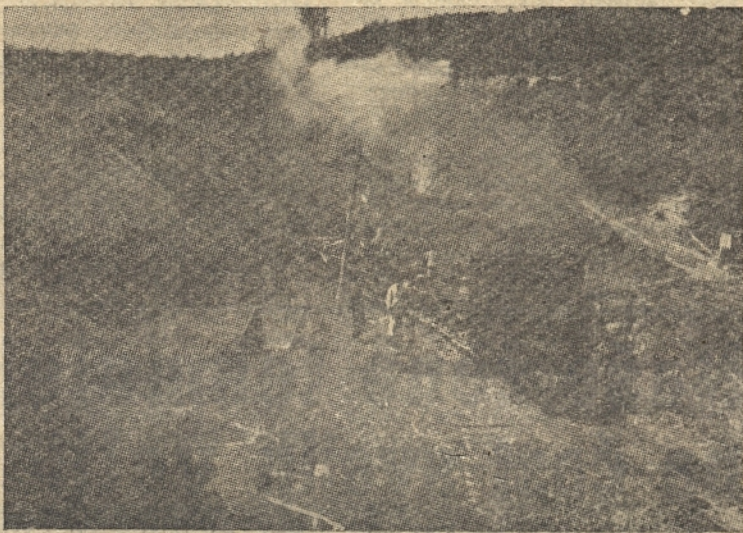
BRIGADA «BRATSTVO IN ENOTNOST» NAJBOLJŠA izkopali so v 14 urah 632 ton premoga

Najnovejši dokumentarni film, ki ga snema filmsko podjetje »Jadrani« iz Zagreba, je film posebne vrste. Po svoji vsebini in svoji idejno umetniški vrednosti se ta film zelo, zelo razlikuje od drugih filmov. To je film »Dogodjaj v Raši« (Dogodek v Raši), kratokmetražni film, ki je posnet po scenariju in v režiji Rudolfa Sremca. Ta film je kot dokumentarni film z elementi dramatike. V filmu ne nastopajo poklicni igralci, temveč v njem igrajo heroji socialističnega dela nove Jugoslavije. V filmu nastopajo delovni kolektiv rudarjev iz premogovnega bazena Raše. Posebno izstopata dva rudarja — udarnika: Anton Bibič in povratnik iz Francije Anton Griparič dva prvoborca za večjo storilnost dela, ki sta skupno z Alijem Siročanovičem, Rislom Mijatovičem, Antonom Zagoriškom in drugimi jugoslovanskimi rudarji začela veliko vztrajno bitko za nove socialistične oblike dela in dala državi tisto, česar premoga. Ta dva najboljša rudarja iz Raše sta bila režiserju temeljni kamen za celotni film. Preko njih je zajeto delo junških rudarjev in moderno mehanizacijo raškega rudnika v Istri. Film nam pokaže življenje raškega rudnika vse od tistega dne, ko se je Anton Bibič prijavil, da preseže svoj zadnji rekord. Film nas postavi na ulico v novem rudarskem naselju Podabini. Prav v času, ko radio Zagreb prenaša iz rudnika reportažo o veliki bitki, ki jo vodi brigada Antona Bibiča. Vse je napeto. Kdo bo zmaga? Po treh urah je Bibičeva brigada izkopala že 260 ton premoga. Film nam lepo prikaže delo v tem velikanskem mehaniziranem rudniku, kjer so stroji na vsakem koraku, veliki podzemni hodniki, podzemeljska cestna železnica, pri tem pa vidimo življenje ljudi — rudarjev, ki z globoko vero v zmago socializma tekmujejo ne samo za rekord, temveč zato, da bo to tekmovalstvo postalo stalen način dela vseh rudarjev in vseh delavcev v državi. Takrat, ko so tisoče in tisoče ton premoga prevažali električni vagončki z veliko naglico po črnih hodnikih; nastane okvara na električnih strojih, odzvoč ne funkcionira več. Toda Bibičevi brigadirji ne poznajo ovir, Bibičeva brigada začne s krampi odkopavati trde premogovne stene, vagončke pa porivati z rokami, samo da ne bi pretrgala dela, da ne bi prenehalo tekmovalstvo. Bibičeva brigada nosi naslov »Bratstvo in enotnost«. To pa zaradi tega, ker so v njej Hrvati, Slovenci, Italijani, Make-

donci, povratniki iz Francije, Amerike, Avstrije in drugih držav; vsi delajo kot en sam. Okvara na električnih napravah ni zavrla tekmovalstva in količina izkopane premoga se ni zmanjšala. Film nam kaže, kako so rudarji izkopali v trinaestih urah 590 ton premoga. V štirinajstih urah pa je Bibičeva brigada presegla svoj prejšnji rekord — izkopala je 632 ton premoga!

Vse pozdravlja rudarje, ko se zmagovito vračajo iz rudnika.

Film »Dogodek v Raši« je bil posnet še pred rokom, kljub vsem tehničnim težavam, tako da ga bomo lahko tudi v našem okolju verjetno že kmalu videli na platnu. Takrat bomo še globlje spoznali, kako delajo jugoslovanski rudarji, kako se borijo delavci Titove Jugoslavije za socializem.

DNEVNI KOP V RASI

MLADINA GRADI NOVO TOVARNO

Jugoslavji ne bo več treba uvažati bakra temveč ga bo lahko še izvažala

V mali, neznani vasici Sevojno, ki leži nekaj kilometrov od Tilovih Užic na progi Kipelje-Beograd, gradi jugoslovanska mladina velikansko valjarno bakra in bakrenih ležajev. Sevojno, danes malo, revna vasica, saj šteje komaj nekaj hiš, bo postala moderno industrijsko mesto z velikim delavskim naseljem z nad 8000 stanovci. Pred dvema mesecema je na kraju, kjer danes stojijo že temelji, rasla še koruza; čez leto in pol pa se bo na teh poljih dvigalo šest velikanskih dvoran na skupni površini 40.000 kvad. m, v njih se bo valjal baker in bakreni ležaji, s polno silo bodo obrabovali stroji in celi strojni oddelki, ki bodo mehanizirani tako, da bo človek samo kontroliral njihovo delo. Siroki tir bo zamenjal ozkotirno progo, po kateri bodo prevažali direktno iz Bora bakreno rudo za predelavo naravnost v veliko tovarno — Sevojno. Tovarna bo dajala za vsa naša gospodarska središča že zvaljani baker in različne medeninate proizvode vseh vrst in oblik; cevi, ključavnice, žico za elektrifikacijo, itd. itd.

Jugoslavija je dosedaj imela samo malo, primitivno valjarno bakra »Impol« v Slovenski Bistrici, ki pa ni mogla kljub temu, da je njena proizvodnja trikrat večja kot pred vojno, po vrednosti pa celo sedemkrat večja, zadovoljiti jugoslovanske potrebe. Zato je bila Jugoslavija že davno prisiljena, da je izvažala 25 odstotkov surovega bakra več samo zato, da je lahko kupila potem v inozemstvu že gotove bakrene izdelke iz jugoslovanskega bakra. Te je morala plačati precej dražje, kakor pa bi stali, če bi jih izdelali doma. Ko pa bo zgrajena nova valjarna bakra v Sevojni, pa bodo lahko v Jugoslaviji popolnoma zadovoljili svoje potrebe in celo še več: bakrenih izdelkov bo še preostajalo, lahko jih bodo izvažali! Zgraditev nove valjarne, ki bo s polovico tiste delovne sile, ki jo ima danes tovarna »Impol« v

Slovenski Bistrici, dajala dvakrat več proizvodov, bo omogočila, da bodo lahko v Jugoslaviji izvažali namesto surovega bakra že gotove bakrene proizvode in polizdelke, ki jih plačujejo v inozemstvu trikrat dražje.

V Jugoslovanskih industrijskih šolah doraščajo novi strokovnjaki

Samo Slovenija ima 166 šol za učence v gospodarstvu

Nižje strokovno šolstvo se je v primeru s strokovnim šolstvom pred vojno zelo izpremenilo in izpopolnilo. Preje je imela Jugoslavija le en tip nižjih strokovnih šol, tako imenovano obrtno nadaljevalno šolo. Teh šol je imela Slovenija 70, ki jih je letno posećalo 6200 do 6400 učencev.

Danes so nižje strokovne šole razdeljene na šole za učence v gospodarstvu, ki jih ustanavljajo ljudski odbori in posamezna državna gospodarska posestva. Teh šol ima Slovenija 116 in jih letos obiskuje 10.433 učencev in učenek. Ostalih nižjih strokovnih šol (trgovska in kmetijska stroka) je v Sloveniji 21 in imajo 1669 učencev. Industrijskih šol pa ima Slovenija 39 in jih letos poseća 6714 učencev in učenek.

Industrijske šole, ki jih prejšnja Jugoslavija ni poznala, imajo to posebnost, da se nahačajo pri podjetju samem, so torej del obrata. Najpomembnejše so rudarske in metalurške industrijske šole, največ pa je industrijskih kovinarskih šol, v katerih se usposablja učenci za strojne ključavnice, kovinske strugarje, strojne kovače, avtomehanike itd.

Mnogim strokovnim šolam, zlasti tistim ki so v sklopu posameznih

prenosnih žičnic so razmeroma nizki, ker žičnice gradijo povprečno dva do tri mesece. Domače samotežne žičnice imajo prednost zaradi svoje lahke konstrukcije, hitre montaže in demontaže, zaradi nizkih gradbenih stroškov in razmeroma velike zmogljivosti od 5 do 6 kub. metrov lesa na uro. Ena največjih prednosti pa je, da prenosne žičnice omogočajo posegati v gozdove, ki so bili poprej nepristopni, tja, kjer je zaradi prezrelega drevja nujna potreba mehanizirati prevoz lesa. Domače žičnice bo mogoče še izboljšati, s poenostavitvijo strojnih delov, tipiziranjem konstrukcije in z normiranjem dela.

Domači strokovnjaki imajo v delu prototip motorne žičnice, ki se bo bolje obnesla od uvoženih žičnic in bo uporabna na vsakem terenu.

S. M.

PO JUGOSLAVIJI

LJUBLJANA — V jeklo-livarni Guštanj so nedavno vili in obdelali prve jeklene dele, ki so potrebni ladjedelnici »Uljanika« v Pulju pri gradnji treh domačih potniških motornih ladij za obalni promet. Doslej so te jeklene dele naročali v inozemstvu.

BEograd — Lani se v Jugoslaviji zgradili tri pomembnejše tekstilne tovarne, in sicer v Petovem, Velešu in Ajdovščini. Letos pa se pripravljajo na zgraditev šestih tekstilnih tovarn, ki bodo začele obratovati prihodnje leto.

SARAJEVO — Tovarna strojev za obdelavo lesa v Sarajevu je letos izdelala in že poslala lesni industriji šest serij različnih strojev, od katerih so jih doslej tri serije uvažali iz tujine.

ZAGREB — Ob obletnici oborožene vstaje hrvatskega ljudstva dne 27. julija so odprli prometu železniško progo Grubišno polje-Bastaji! Proga je dolga 15 km in so jo zgradili člani ljudske fronte s prostovoljnimi delom.

nih tovarn in podjetij, so priključili tudi internati, v katerih imajo učenci vsi oskrbo, kjer so im na razpolago kinodvorane, knjižnice, športna igrišča itd. Vsa Slovenija je imela pred vojno samo en dom za učence v gospodarstvu, danes pa jih ima 80.

V eni izmed 39 industrijskih šol

Stopimo v eno izmed industrijskih šol. Brez premišljanja, brez izbiranja. Naj bo to industrijska kovinarska šola v Lescah pri Bledu.

Jutro je. Rdečkasto ozarjeni sneženi gorski vrhovi so tako blizu, da se ti zdi, da bi jih dosegel z roko. Siroka okna internata so na slepeč odprta. Kje so gojenci? Pogledj jih!

»Eden, dva, tri... Eden, dva, tri...«

Na obsežnem prostoru poleg doma, ki so si ga sami uredili, telovadijo. Lepo je gledati skladne gibe mladih zdravih mišičastih teles pri jutranji gimnastici.

Pojasnijo, da sleherni dan posvečajo zjutraj urico fizikuri, preden gredo na delo v delavnice.

»Fizikura zjutraj je kakor osvežujoča kopel. Potem nam delo in učenje gresta kar sama od rok.«

Leto se bliža h koncu. Zato je treba temeljitega dela tako v učilnici kakor v delavnici. Učenci se zavedajo, da je zato potrebno mnogo telesne odpornosti in duševne zbranosti. Telesno se krepe v fizikuri. Imajo svojo nogometno moštvo, igrajo odbojko, udeležujejo se v modelarskem, radio-amaterskem, jadralnem, padalskem in avtomoto krožku. Dalje ima šola svoj pevski zbor in dramsko skupino.

Jugoslovanska

kinematografija ne zaostaja

Po nedavnih statistikah so po končani vojni pa do danes izdelali v Jugoslaviji 12 umetniških filmov, nad 100 dokumentarnih filmov, 100 zvočnih mesečnikov in 120 tedenskih obzorikov. Nadalje so izdelali 100 znanstvenih kratkometražnih filmov. Iz Beograda kamelajo, da bo konec leta 1951 državna kinematografska proizvodnja lahko v polni meri krila državne potrebe.

Napredek je zajel najbolj zaostale predele Jugoslavije

Nedavni predlog, ki so ga dali sarajevski železničarji ljudski skupščini Bosne in Hercegovine, da bi izglasovala zakon, ki bi težil za ukinitvijo feredže (to je tradicionalnega običaja, ki še obstoja med muslimani v republiki) je vzbudil veliko zanimanje in odobravanje med delavskimi muslimanskimi množicami, predvsem pa pri ženskah, ki vidijo v tem velik napredek.

SEDEM DNI PO SVETU

Razkrinkana enostranska in hinavska informbirojevska akcija „za mir“ rehabilitiranje bivših fašističnih prvakov

Stevilni podpisniki tako imenovanega štokholmskega poziva zahtevaljo, naj se njihovi podpisi izbrisejo, ker so se prepričali, da namen tega poziva ni v bistvu borba proti vojni, nego da služi samo propagandi in hegemonistični zunanji politiki ene velike velesile. Neki list iz Kopenhagena je ponudil objavo imen onih ljudi, ki želijo umakniti svoje podpise s tega poziva. Medtem se je prijavilo toliko ljudi, da je list moral prenehati z objavljanjem imen. Iz južno-ameriških met. Jeruzalema, Združenih držav Amerike in mno-

gih drugih držav stalno prihajajo protesti proti enostranski in hinavski akciji informbirojevcev „za mir“.

List »Vistón Salem Journal and Sentinel« iz severne Karoline objavlja resolucijo, za katero je takoj prišlo na stotine podpisov. V resoluciji je med drugim rečeno, da vlada in poedinci, ki poudarjajo svojo vdanost miru, morajo dokazati to tudi na ta način, da zastavijo svoj vpliv, da preneha korejska vojna.

»Borba« je objavila na koncu agencijsko vest, da je 109 norve-

ških pisateljev odbilo poziv Ilje Ehrenburga, naj bi podpisali tako imenovani štokholmski poziv. Norveški pisatelji so izjavili, da ne morejo s podpisom poziva obsoditi samo ene strani.

»Politika« piše, da informbirojevska propaganda z odprtimi rokami sprejema izjave in mišljenja ljudi, ki so se v zadnji vojni in pred njo borili za zmago fašizma in njegovih idej, kadar ti ljudje govorijo nekaj proti Jugoslaviji. List navaja, da je bilo v Italiji do sedaj nekaj takih primerov. V glavnem je šlo za Mussolinijeve novinarje in ideologe, med katerimi prednjači ravnatelj milanske izdaje lista »Unità«, katerega je jugoslovanski tisk svoj čas razkrinkal. Te dni se je proti jugoslovanski kampanji pridružil Toloy Giusto, bivši polkovnik fašističnega ekspedicijskega korpusa na vzhodni fronti, ki je napisal uvodnik v eni od zadnjih števil »informbirojevskega« lista »Avanti«, glasila Nennijeve socialistične stranke.

Temu članku je treba priznati, da ni menjal svojega stališča iz časa vojne, ker se je Giusto Toloy, kakor smo videli, boril tudi za časa vojne proti Jugoslaviji, to je na tisti strani, na kateri so bile tudi Madžarska, Bolgarija in Romunija. Kar se pa tiče dejstva, da je Giusto Toloy, bivši Mussolinijev polkovnik, sedaj član Centralnega komiteja socialistične stranke Italije — to v informbirojevskem zbiranju sil ne predstavlja nobene novosti, kajti važno je, da se nekdo odloči, da napade Jugoslavijo.

Pismo britanskih delavcev Jugoslovanskim delavcem

Delavci električne industrije v Sunderlandu pošiljajo bratske pozdrave jugoslovanskim delavcem ter pozdravljajo uvedbo nadzorstva in upravljanja industrije po delavcih — rečeno v pismu sindikalne podružnice električarjev v Sunderlandu, ki je bilo poslano po dopisništvu Tanjug v Londonu jugoslovanskim delavcem.

Podobno pismo je poslal tudi generalni tajnik sindikalne organizacije električarjev v Akru v britanski koloniji Zlata Obala (Afrika) v katerem je med drugim rečeno:

»Želimo zvedeti resnico o Jugoslaviji in jugoslovanskih narodih, zlasti pa o delavcih, njihovih sindikatih in drugih počitniških organizacijah. Moje ljudstvo ljudstvo izkreno spodbuja napore jugoslovanskih delavcev, posebno pa jugoslovanske vlade, ki je izdala zakon o izločitvi podjetij delavcem, da jih sami upravljajo. Mi prav tako upamo in verujemo, da bo nekega dne takšna odgovornost poverjena tudi nam.«

Ameriška „demokracija“ na delu

Pred dnevi je prizivno sodišče obsodilo 21 komunističnih voditeljev na pet let zapore in 20.000 dolarjev globe, ker jih je priznalo za krive, da so meseca februarja razširjali vesti za strmoglavljenje vlade s silo. Vsi člani centralnega komiteja komunistične partije so dosledaj začasno na svobodi razen glavnega sekretarja Eugenia Denisa, ki je bil pred kratkim obsojen na eno leto zapore, zaradi žalitve kongresa.

UPORNIŠKO GIBANJE V BIRMANIJI

Petrolejska polja v Cauku, osrednjem delu Birmanije, 160 km južno-zahodno od Mandalaja, so zasedle vojaške enote, ker so se delavci pripravljali na upor.

Ze eno leto niso birmanška in druge britanske petrolejske družbe izkoriščale petrolejskih vrelcev. Pred nekaj dnevi pa so spet začele z obratovanjem, toda nepravilno ravnanje z delavci pri teh petrolejskih vrelcih je izzvalo med delavci močno uporniško gibanje.

Belgijsko ljudstvo je s svojim odločnim nastopom prisililo monarhiste na kompromis

Po velikih nemirih zaradi povratka kralja Leopolda v državo, v katerih je belgijsko državno ljudstvo v številnih spopadih s policijo in vojaštvom utrpelo precejšnje število ranjenecov, je trdovratnost vladnih predstavnikov doslednih kraljevih pripadnikov, ki so nasprotni vsaki vrsti ljudskega režima, nekoliko popustila. Popustili so od strahu pred državljansko vojno v Belgiji, ko so slišali, da korakajo na Bruseľ ogromne množice delavcev.

Kralj Leopold je pristal na abdikacijo ob polnoletnosti njegovega sina Balduvina, toda delovno ljudstvo Belgije zahteva njegovo takojšnjo abdikacijo. Zato doseženi sporazum med vlado in Leopoldom na eni strani ter njegovimi nasprotniki, na drugi strani ni še prinesel popolnega miru. Kolone stavkujočih so tudi po tem kompromisu še vedno korakale na prestolnico. Obvestilo nekega voditelja socialistov, da je bil dosežen sporazum, so stavkujoči prekinili z

življanjem in vpitjem »Abdikacija! Sele vet, da bo kralj zapustil Belgijo, je pomirila razburjeno množico.

Glasilo belgijske KP poudarja, da je doseženi sporazum med tremi strankami navaden kompromis, katerega ne more sprejeti delavski razred. List piše, da bo borbeno volja delavskega razreda pometla s kompromisom ter »z okravljenim diktatorjem in njegovo zločinsko vlad«.

LONDON — 102.000 rudarjev pokrajine Galesa je zagrozilo, da bo 14. avgusta začelo stavkati v znak protesta proti previsokim tarifam avtobusov, ki jim odvzemajo pretežni del plače za prevoz do rudnikov.

DUNAJ — Devetega avgusta bo po petih letih prekinitve spet začela obratovati proga skozi Ljubelški prehod, ki veže Avstrijo z Jugoslavijo.

Cilji socialistične akcije ki je bila pred kratkim ustanovljena v Parizu

Zastopniki Socialistične akcije so imeli v Parizu tiskovno konferenco, na kateri so prikazali cilje tega gibanja. To organizacijo španski republikancev sta ustanovila Jose del Bario in Felix Montiel, bivša čana centralnega komiteta komunistične partije Španije.

Izjavila sta, da ima organizacija predvsem namen združiti razen španske protifrankovske kroge, ali bolje rečeno španske delavske organizacije, to je Komunistično partijo in socialistično stranko. Ti dve stranki preživljata nampeč zelo kritično dobo zaradi revizionistične politike njihovih voditeljev. Španski socialisti so razdeljeni v razne frakcije, ki so si med seboj nasprotne, komunistična partija pa preživlja najkritičnejšo dobo, ki jo je kdaj doživljala neka komunistična partija.

Poudarila sta, da centralni komite španske komunistične partije od leta 1939 praktično niti ne obstoja in da ni bila Dolores Ibaruri (La Zassionaria) nikdar izvoljena za glavnega partijskega sekretarja, marveč da je samovoljno zastopala to funkcijo. Oba španska demokrata sta izjavila, da pridobivata vedno nove vrste članov in funkcionarjev španske komunistične partije. Ob zaključku sta izjavila, da bo v kratkem odpotovala v Jugoslavijo delegacija španskih antifašistov, ki jo vodi general španske republikanske vojske Rigulema.

Napadalnost ameriških imperialistov ne bo ostala brez odgovora

Ves kitajski tisk je posvečal obširne komentacije 23 obletnici ustanovitve kitajske osvobodilne vojske.

General Chu Teh, poveljnik kitajske ljudske armade je ob tej priliki izjavil: Našo osvobodilno borbo se nismo izvedli do kraja, ker moramo osvoboditi še Tibet in Formozo. 27. junija je Truman zaukazal ameriški mornarici, da prepreči osvoboditev Formoze, kar predstavlja očitno napadalnost Amerike proti Kitajski. Omeniti je tre-

MEDNARODNIH POLITIČNIH DOGODKOV

ZADNJEGA TEDNA

Vsa pozornost svetovnega javnega mnenja je osredotočena na dogodke na Daljnem vzhodu, kjer se je v zvezi s Korejskim konfliktom pojavil še drugi zapleten vozel, iz katerega se lahko razplamti tretja svetovna vojna.

S tem, da so ZDA kot protukrep za dogodke v Koreji prevzele obrambo nad otokom Formozo, ki je sestavni del kitajskega nacionalnega ozemlja, je zavzela tudi osvobodna borba kitajskega ljudstva mednarodni značaj. Vsi se sprašujejo, če se bo kitajska ljudska ar-

mada odločila napasti Formozo. V tem primeru bi ameriške sile, ki so določene za obrambo tega otoka, stopile v akcijo proti kitajski ljudski armadi in bi bilo v tem primeru zelo težko izogniti se tretji svetovni vojni, kajti med Kitajsko ljudsko republiko in SZ obstoja ugovor vzajemne pomoči. Tak vprašanja si svet postavlja v zvezi s požitvijo vojnih operacij na kitajskem bojišču, do katere je prišlo pred dnevi, ko so edince Ljudske republike Kitajske krenile v smeri kitajskih otokov, ki se še nahajajo v rokah nacionalistov. Odhod generala Mac Arthurja na Formozo v trenutku, ko je vojaški položaj v Koreji zelo kritičen, pomeni, da je položaj na tem otoku, ki je po ameriških vojaških načrtih zelo važna strateška točka, zelo težak. Uradno označuje ta obisk Mac Arthurja Čang Kaj Seku kot posledico Trumanovega sklepa od 27. junija, ki pravi, da bodo morali braniti ta otok pred kakršnim koli napadom Maočetungove vojske.

Medtem ko si vsi narodi sveta, ki niso še pozabili grozot druge svetovne vojne, žele mir in samo mir, ter za vsako ceno mir, kujejo ameriški imperialisti načrte, kateri nam govore o tretji svetovni katastrofalni vojni. Ti načrti se nanašajo na proizvodnjo čim več letal na reakcijski pogon, na industrijsko ter vojaško mobilizacijo v vojne namene in na pošiljanje vojaške pomoči evropskim in drugim deželan sveta.

Ljudske množice se končno zavedajo, kam vodi politika blakov. Jugoslavija je že zdavnaj nastopila proti Vzhodu in Zapadu in tako politiko razkrinkala. Zato ima na svoji strani vedno večjo število pripadnikov.

Značilno je tudi to, da niso mnoge vlade, ki so pod ameriškim vplivom, pripravljene žrtvovati svojih državljanov za interese ameriškega imperializma, tako je na primer cela vrsta držav odpovedala vsako intervencijo v korejsko vprašanje, druge pa so se omejile le na materijo na pomoč in samo pičlo število držav (Kuomintangova Kitajska, Japonska, Anglija, Australija in Turčija) so se odzvale le z neznatnim številom vojaštva. V zvezi s tem so Amerikanci iznašli orožje, s katerim hočejo napraviti na kolena vsaj tiste države, ki uživajo pomoč Marshallovega načrta. Ameriški senat je sprejel resolucijo, na temelju katere je predsednik Truman pooblaščen odvzeti pomoč Marshallovega načrta vsem tistim državam, ki ne bodo hotele nuditi vojaške pomoči enemu poveljstvu v Koreji. — To je prva stopnja pritiska, strožji ukrepi pa bodo še sledili.

Ob koncu preteklega tedna je troščila v Lake Success kot bomba vest sovjetskega delegata v OZN Malik, da bo prevzel predsedstvo zasedanja VS v mesecu avgustu. Kakor je znano, je SZ že 13. januarja 1950 iztopila iz Varnostnega sveta.

Zapadni diplomatski krogi niso sprejeli te vesti preveč optimistično, vendar pa naj bo kar koli, je Washington sprejel to »veseno« velikozvezno razvrednotenje in se še večjo previdnostjo.

Vzdržanje glasovanja jugoslovanskega delegata v VS glede pomoči korejskim beguncem je potrdilo prvo zadržanje jugoslovanske vlade do korejskega spora. Kakor je znano, so zadnje čase nekateri javljali, da je Jugoslavija spremeniła svoje stališče. Dejstvo je, da se it Jugoslavija vzdržala glasovanja v vprašanju južno-korejskih beguncev, je logično nadaljevanje politične linije, ki jo je Jugoslavija zavzela že v trenutku prvega glasovanja v Varnostnem svetu glede oboroženega nastopa Organizacije združenih narodov na Koreji.

Prevozne olajšave za Zagrebški velesejem

V korist razstavljalcev in obiskovalcev zagrebškega velesejma je predvidena 50% znižanje vožnje tako za osebe kakor za razstavne predmete. Ta znižanja veljajo za železniški in pomorski promet. Na prošnjo uprave velesejma so podale popust naslednje države: Turčija bo imela 30% popust za potnike, ki odpotujejo iz Turčije in ki p tujejo preko Turčije. Razstavno blago se bo vračalo brezplačno. Francija bo dovolila 50% popust za povratno vožnjo potnikov, za razstavne predmete pa velja celotna tarifa na poti v Jugoslavijo, brezplačno pa za povratek. Prav tako je predvidena polna tarifa za prevoz blaga iz Belgije in brezplačno za povratek pod pogojem, da tudi Jugoslavija dovoli isto olajšavo pri razstavah v Belgiji. Nizozemska bo dovolila samo ob povratku 50% znižano tarifo za razstavno blago, Norveška dovoli 25% znižanje na vožnji skupinam potnikov, ki se bodo vozili v drugem in tretjem razredu, če bo le skupina štela najmanj 12 potnikov.

Društvo za kulturne odnose z Jugoslavijo v Rimu

V Rimu so ustanovili društvo italijanske mladine za kulturne odnose z Jugoslavijo. Eden izmed prvih nastopov te organizacije je bila konferenca, ki jo je imel vodja delegacije italijanskih knetov, ki so se pred kratkim vrnili z obiska po Jugoslaviji. Člani te delegacije so bili poprej skoraj vsi člani italijanske komunistične partije, a so bili potem izključeni.

Na pobudo bivših italijanskih partizanov, ki so se borili v Jugoslaviji, so v Milano ustanovili poseben odbor, ki bo imel nalogo, prekopati vse posmrtno ostanke italijanskih partizanov, ki so padli v Jugoslaviji. Omenjeni odbor je bil ustanovljen na temelju sporazuma med delegacijo italijanskih partizanov in zastopniki Zveze bivših jugoslovanskih borcev NOB med zadnjim obiskom omenjene delegacije v Jugoslaviji.

ba, da je ukrep, ki ga je podvzel Truman v tej zvezi po vsem nezakonit in ameriška vlada še danes ni našla »legalnega temelja« s katerim bi lahko upravičila to njeno napadalnost. Ameriški imperialisti so dokazali vsemu svetu, da nimajo nikakršnega opravičila za ta dejanja in da strme samo po osvajanju tujega ozemlja. Tudi mi moramo jasno pokazati vsemu svetu, je zaključil Chu Teh, da smo pripravljeni odločno odgovoriti na vsak napad, ki prihaja od strani pohlepnih imperialistov.

Povestica »Mravlja« je torej — basen —.

Sie ugotovili česa vas uči? Le dobro premislite!

»ISTRSKI TEDNIK« NAŠEMU KMETU

Vinska klet v Škocjanu bo že letos sprejela prvo grozdje

Gradnja kleti dobro napreduje. Urejujejo notranost in po izjavi šefa stavbenega podjetja bo do trgatve končana, tako da bo lahko že prevzemala vino in grozdje v predelavo.

Videti je tudi, da narava napreduje tekmovanje. Če bo vročina trajala naprej in bo avgusta-le količkej deževalo, bo trgatve 10 do 15 dni prej kakor druga leta.

Klet bo moderna. Za predelovanje grozdja bo opremljena z modernimi stroji. Predelovalo se bo vino, ki ga bomo lahko poslali na svetovna tržišča. Potrebvali bomo le dobrega strokovnjaka in strokovno osebje, katerega naloga bo ne samo grozdje prevzeti, temet, sprejeti in natočiti v sode, ampak ki bo že ob samem prešanju moralo vedeti, kako vino mora iz takega in takega mošta nastati.

Zivel sem v kraji, kjer gojijo

tato, ki daje vino, ki slovi daleč po svetu, pa to naj bo pridelano pri malem vinogradniku ali pa v zadrugi. V tistih krajih je navada, da vinogradniki tekmujejo, kateri bo imel boljše vino. Kako in zakaj je prišlo do tega? Tam vinogardniki ne vozijo vina domov, pač pa ga imajo v vinogradnih kletih spravljene. Če si šel mimo odprte kleti, so te kaj radi povabili na kozarec in če si ga odklonil, si naredil slab vtis. Ako si bil bolj znan, so ti natočili iz več sodov ter spraševali za mnenje, ali mu kaj manjka itd. Radi so te poslušali in nasvet jim je bil dobrodošel. Tam skrbijo, da so prazni sadi vedno zažvepani, popravljajo pa jih najboljši sodarji. Kleti imajo pod zemljo z več ali manj enakomerno temperaturo vse leto, povrhu pa še na čistot, v kleti zelo strog pazijo.

dni stresa grozdje v eno kad? In če je poleg tega še vročina, da mu že po peti začne vreti? A i ni škoda toliko truda in stroškov, predem pride mošt v sod, da se na njegovo poznejšo kvaleteto polaga tako malo važnosti?

Vinogradniki!

Sedaj, ko bomo imeli v Kopru moderno urejeno prešo (stiskaalico) in dobro klet, ali bi vam ne bilo v večjo korist, če bi že ob trgatvi prodali grozdje? Za doma pa pustili nekaj več, kakor je potrebno za celoletno uporabo. Koliko manj skrbi in dela bo. Grozdje se vam bo plačalo po višini sladkorja. Kdor bo pozneje obiral, višji odstotek sladkorja bo dosegel in dražje bo prodal.

V Buijah imajo že nad 40 let kletarsko zadrugo in sedaj so ustanovili še drugo. Tam vinogradnik prodaja grozdje, kolikor se mu zdi, da ga ima odveč. S tem koristi sebi in državi.

Bolezen ovac - bruceloza in malteška mrzlica

Na področju severozapadne Istre v bujščini, v Sloveniji ter v Italiji se je v zadnjih letih pojavila pri ljudeh dosej meznana bolezen »malteška mrzlica«. Prvič je bila bolezen ugotovljena na otoku Malti — od tod naziv malteška — od koder se je razvila v severne kraje. Vzročniki in značilnosti bolezni pri živali

Povzročitelj malteške mrzlice je Brucella melitensis, napada ovce in koze. Znanjih znakov v bolezni pri živali ni. Bo ana žival navadno zvrže (obortus) po 3—4 mesece brejčestji. V dosti slučajih imamo vnetje vimena, členov in očesne sluznice. Mleko okuženih živali se večkrat skisa.

Značilnosti (simptomi) bolezni pri ljudeh

Značilnosti bolezni je neredna temperatura (kot pri malariji), ki traja nedoločno dobo s predsledki brez vročine. Mrzlica spremlja močno potenje, telesna oslabelost in bolečine v sklepih. Bolezen traja več mesecev. Imamo 3—4 % smrtnih slučajev.

Kako se širi bolezen?

Bolezen se pri ovcah pojavi navadno v poletnem času, ko pridejo v dotiko črede ovac in različnih krajev (slučaj emigracije ovac iz Čiđerije, Pivke in Brkinov v Istro in v Furiansko nižino). Po odpustu jagmet se oddaja mleko in svež sir in če so ovce bočane, se prenašajo kaj bolezni od živali na ljudi. Razen z mlekom in mlečnimi izdelki se bolezen širi z odpadki bolanih živali in potom majhnih poškod na koži, sebi ki molzejo ovce in koze. Kali bolezni ostanejo aktivne (žive) v svežem siru in v odpadkih živali 2—3 mesece. Infekcija pri ljudeh je torej možna potom neprekuhanega mleka, svežega sira in masla (putra) in surove zelenjave.

Kako se prepreči širjenje bolezni?

Vsako mora skrbeti, da bo mleko pred uporabo vrelo 10 minut (ne smemo torej odstraniti mleko z ognjišča takoj ko zavre, ampak je treba predreti skorjo ter ga pustiti naj vre, najmanj 10 minut). Nadeja je ne smemo uživati mlečnih proizvodov ter surove zelenjave iz krajev, kjer se je pojavila bolezen. Zivnozdravniki ugotovi pri živali bolezen s posebnim reaktivom in pregledom krvi. Pri ugotovitvi se moramo držati sledečih navodil in izvesti spodaj navedene ukrepe:

1. Okužene živali moramo takoj ločiti od zdravih, ter zabraniti izhod živali iz hlevov in dvorišč (ovčje staje), kjer se je pojavila bolezen.
2. Strogo prepovedati izvoz mleka in sira iz okuženih krajev.
3. Osebo, ki može živali, si mora po vsakem opraviilu oprati in razkužiti roke.
4. Ne smemo pripuščati živali dokler živinozdravniki ne ugotovi, da je bolezen prenehaa.
5. Zabranjen je vsaki izvoz živali iz okuženih krajev.
6. Hleve in dvorišča moramo redno razkuževati.
7. Meso bolanih živali je užitno, ali žalol je lahko le v posebnih in kontroliranih k'avnica in mesnicah.

V slučaju težkega obolenja pri ljudeh povzročja bruceloza (gromno škoda našemu narodnemu gospodarstvu in zato se morajo Krajevni ljudski odbori in posamezniki strogo držati navednih navodil. Vsi ukrepi pa bodo brezuspešni, če ljudstvo samo ne bo sodelovalo in če se ne bo držalo izdanih navodil.

Dr. Jurišević Franc

Kako bomo izboljšali naše kleti

Fri nas je to vse drugače, koraj narobe. Pozicije za trte so različne, skoraj boljše kakor v Sloveniji, kjer je navadno bolj suha in manj rose. Trte imajo več zraka; ker se gojijo na višini, jih perononpora in oidi ne napadajo toliko, zato tudi ni potrebno toliko škropljenja in ne toliko žveplanja. Zveplo traja več časa, ker ga ne umori rosa. Grozdje ima več zraka, za to v jeseni tako ne gnije; pa tudi mošta ni potrebno tako močno žveplati. Močnega žveplanja tukaj naša vina sploh ne prenesajo. Bela dobijo okus po žvepu, črna pa izgubijo na barvi.

Podzemeljska klet je v Istri skoraj nepoznana. Vse je nad zemljo, d stikrat povezano z drugimi gospodarskimi pro tori, polnimi razne šare, ki tam gnije in razširja vse mogoče glivice. Sodi stojijo prazni nezažvepani, včasih niti zaprti. Kljub veliki porabi sodov je sodar ka obrt nerazvita. Opravljajo jo razni polovičarji, ki včasih več pokvarijo, kakor pa napravijo dobrega.

V oba nem pasu so imeli navado, da so pred trgatvijo postavili

sode k morju, jih napolnili s slano vodo in pustili več dni, da so se zamočili. Ta postopek pa je nepravilen, saj slana voda razje vinski kamen, se vpije v les in pozneje škodi aromi. Manjših sodov primanjkuje. Dobrih pip za točenje vina je malo, povsod samo »kanekle« ali pa kar na dogah luknja z majhnim klinčkom; tako te luknje služijo namesto pipe. Ker je prenašalo majhnih sodov, se nastavi kar večji sod in toči, dokler pač traja. Zgornji de soda začne plesniti, na vinu se naredi vinski cvet in nazadnje nastane iz vina kis.

Če prideš k hiši ti tudi s takim vinom postrežejo. Seveda ima že vse okuse, samo vinskega ne. Svetovati o izboljšanju kletarstva si navadno ne pustijo. Izgovor je pač ta, da so v vino imeli vedno dobro in da so ga lahko prodali. To je res. Dejstvo pa je, da je danes marsikaj drugače. Tržišča, kamor se vino prodaja danes, zahtevalo dobra naravná vina in škoda je, da so naša tak, malo marno spravljena, ker je jasno, da od tega trpi kvaliteta.

Preoravajmo strnišča — Oranje v dolini Mirne

O gojitvi repe

Fri nas v Istri nimamo dovolj zemlje in še tista, ki jo imamo, je revna. Zato moramo vpreči vse sile, da izvačimo iz te revne zemlje čim več hranilne moči. Naše njive ne smemo ostati neobdelane. Pri neobdelani zemlji imamo dvojno škodo: predvsem izgubimo na pridelkih, neobdelane njive pa postanejo čez zimo zbita, tako da do njih nimata dostopa ne voda ne zrak in, kar je še najbolj važno: plevelne rastline, ki se razrastejo po njivah, črpaajo iz zemlje vlogo in hranilne snovi. Naši kmetje morajo polagati večjo važnost postirni setvi. Najbolj donosna postrna setev je pri nas repa.

Repa nam daje predvsem zdravo in okusno jed, naj jo uživamo v svežem sladkem stanju ali pa skisano. V zimskem času, ko kmet večkrat nima druge krme za živino ko slamo, pride v poštev repa kot izreden dodatek k suhi krmi. Potrebno ugodno vpliva na mlečnost krav in tudi za prehrano prašičev je večkrat nenadomestljiva. Repa uspeva izvrstno povsod pri nas na Primorskem, če ima le dovolj vage. Imamo več vrst repe. Pri nas je najbolj udeležena in cenjena ploščata repa. Po nekaterih krajih sejejo okroglo in dolgo repo. Omeniti pa moramo, da se repa prav lahko izrodí, če pride v drugo zemljo in podnebje. Iz okrogle se razvije ploščata ali pa obratno. Z nabiranjem najlpeših in najboljših korenin pridemo lahko do vrste, ki zemlji najbolj odgovarja.

Repa sejemo na brazde ali pa po žitu (strniščna repa). Prezgodaj sejana repa se večkrat ne obnese; postala je sena, neokusna in puhla.

Repa zahteva gnojno zemljo. Najbolj ji odgovarja zrel hlevski gnoj. Od umetnih gnojil je najbolj priporočljiva Kalijeva sol (na 1000 kv. metrov 20 kg). Če nimamo na razpolago gnojla ali gnojnice, lahko uporabimo na 1000 kv. metrov 20 kilogramov superfosfata ali 10 do 15 kg čilkega solitra.

Sejemo repo na brazdo ali pa pod njo; ta zavisi od strukture zemlje. Za najbolj pravilno razdelitev semen moramo pred setvijo določeno količino semen ponešati z drabno ali suho zemljo ali s presejanim peskom. Na 100 kv. metrov se uporabi 20 klg semena.

Kakor hitro repa obrase, jo moramo razredčiti. Odstranijo se vse pregosto vzrastle rastline, a zemlja okoli preostalih rastlin se mora zrahljati. Večina naših kmetov navadno repe od selve do obriranja ne vidi. To ni prav, kajti tudi repa spada med kulturne rastline in potrebno je, da jo vsaj malo negujemo. Če želimo priti do večjega pridelka, jo moramo 2 do 3-krat okopati. Repa je zrela kakor hitro začne listje rumeneti. Obirajmo repo ob suhem vremenu in spravljajmo jo, ko se dobro posuši. Na 100 kv. metrov se pridelajo do 250 kvintalov repe. Tudi repno listje je dobra hrana za prašiče.

KMETJE!

Čitajte in širite vaše glasilo:

»Istrski tednik«

Trtni izbor in trgatve

Lega in drugi pogoji ki nam jih nudi narava za dobro vinogradništvo, so različni, po drugi strani pa so vinogradniki sami vzrok, da Istra ne pridelá več sortnih vín. Sorte, ki so tu kaj zasoptane, so zelo številne in nekatere manj vredne, posebno bele sorte. Mnogi zvrčajo krivdo na prejšnje režime, vendar ta izgovor pač ne drži. Po večletnem bivanju v Istri in dobri povezavi s kmeti moram ugotoviti, da so izredno redki tisti, ki bi ti lahko ponudili kozarec sortiranega vina. Pri trgatvi se večinoma povsod poneša vse belo grozdje skupaj. Isto je pri črnini. Sicer bi pa tudi te vrste ne dale slabega vina, če bi bila trgatve pravilno izvršene in če bi bilo kletarjenje dobro. K temu bom do dal s'ledeča pojasnila.

V Sloveniji nima vsak manjši vinogradnik lastne preše niti kleti. Tam se ob trgatvi dogovorijo in gredo eden drugemu pomagat, tako da vsakemu en da opravijo. Tako se vse grozdje hkratu spreša in potem mošt enakomerno vre. V Istri pa je ravno nasprotno. Obirati začnejo precej zgodaj. Pri trgatvi polagajo le malo važnosti na načelo: čim hitreje obrati, da dobimo bolj enakomerno vino. Omeniti je treba, da so le izredno redki vinogradniki, ki bi imeli zadosti prostorne vreline kleti in k temu tudi zadosti vreline posode. Zato pa je tudi trgatve v večjem obsegu skoraj nemogoča. Kljub stoletnim iz-

kušnjam, da imajo premalo prostorov, so najbrž le izredno redki, ki so si te tako važne prostore razširili. Zato pa ni čudno, če so tako azlična vina. Navedel bom še temu sledeče napake:

Trgatve in prevoz grozdja

Leta 1917, ki se še danes ceneja kot izreden dober leto v vinskem letu, sem bil prvič povabljen na veliki praznik trgatve. Tam je splošna navada, da ima vsak tisti, ki nosi v brenti grozdje na prešo, galio in nož. Ko strese brento grozdja v prešo, zareže znamenče, da ve, kolko brent je ta dan prinesel. Bilo je opočan. Gospodar je pregledal palice in našel 65 brent in rekel, da je to že čez pet polovnjakov. (Polovnjak je sod, ki meri navadno 300 litrov.) Vprašam ga, kako to računa. On pa mi pojasni, da že od nekdaj računajo 12 velikih, dobro natlačenih brent grozdja, če je repo grozdje, en polovnjak ali 300 litrov mošta.

Sedaj pa k stvari.

Istrski vinogradnik ima raztresene trte in pride a recimo 40 hektolitrov vina. Kot prevozno sredstvo ima oslička. Obrta pa sam z ženo. Vzemimo še položaj v Izoli, kjer se večina grozdja znosi v klet na očišči v dveh brentah! Koliko časa porabijo samo za prenos grozdja in da naberejo dnevno 10 do 12 brent. Ali ima tak vinogradnik lahko enotno vino, posebno če več

Koristnost deževnikov ali glist

Na vrtovih, njivah in travnikih opažamo jeseni drčone prstene klobasice, izločine glist, ki žive v zemlji in se hranijo skoraj samo s prstjo in snovmi, ki so v prsti. Deževniki so neutrudni in neprejenljivi predelovalci zemlje. Ne prenehajo rifejo v zemlji, jo drobijo in prebavljajo, rahlajo in zračijo ter s tem uravnavajo zemeljsko vlogo. Ti neutrudni delavci in predelovalci naše zemlje miso na najboljšem glasu. Očitajo jim, da žro solato in razno drugo zelenjad. To pa je zmotno. Deževniki ne jedo nikoli rastlin.

Pustimo tedaj deževnike, naj v miru opravljajo v zemlji svoje delo, ki je tako veliko in važno, da si tega niti misliti ne moremo.

Po preučevanju in preizkusih so dognali, da živi na hektaru zemlje do 20 centov deževnikov. Skoro težko si predstavljamo to množino, poln voz preblikovalcev naše zemlje. Poskusi so pokazali, da je bil pridelek na njivi brez deževnikov za dobro tretjino manjši kakor na drugem prav takšnem in enakovrednem zemljišču, kjer so opravljali svoje delo deževniki.

Bolnik, simulant ali arestant — avto Rdečega križa ???

Ko smo opazili, da se uslužbenci Rdečega križa vsakokrat, ko rabijo prevozno sredstvo, obračajo od Jula do Pilata, po cele dneve krožijo po Kopru in sprašujejo, kdo jim bo posodil avto, smo si ogledali zadnjo boljo od blizu in ugotovili, da Rdeči križ razpolaga z pardon, je razpolagal z lastnim prevoznim sredstvom. Navsezadnje pa ni lahko ugotoviti, če razpolaga še ali pa ne!

Torej ugotovili smo, da se avto Rdečega križa že dalj časa sonči pred mehanično delavnico »Apollon« v Piranu. Seveda, kaj bi pri tem kaj drugega mislili, kakor da je bolan ali pa prefrigan simulant, ki je — po domače rečeno — pri-neseš okrog svojega gospodarja in hoče tudi on, kakor več drugih, v brezdelju uživati gripekajoče poletno sonce.

Ni prvič in najbrže niti zadnjič

Bilo je v četrtek ob polpeti popoldne na avtobusni postaji v Kopru. Tedaj je pridrvel avtobus (seveda kason), menda iz Bui! Stal sem tam v bližini ter slišal iznenada velik hrup! Spoprijela sta se prevoznik ter neki potnik! Na pripombo potnika je sprevodnik odgovoril: »Ti si mi ... a! Potnik ni bil nič manj izbirčen in ga zavrnil: »Ti si makakole! Prišlo bi do izčrpnega obračunavanja, če se tečaj ne bi približal mož postave! Dobro razumemo, da velika vročina povzroča nervozo, toda ne razumemo, zakaj si podjetje ADRIJA ne zna stvoriti boljše discipline med personalom! H. G.

Taka domneva je bila še dokaj potolažljiva, kajti mislili smo si: dnevi bodo postali toplejši in bo navihani avto začel zopet z dežem. Toda na stvari je nekaj drugega. Morda zaplemba ali manjša okvara, vsekakor pa nekaj takega, kar se pri nas zavleče v nedogled.

POPOTNA TORBA JE TO POT MUHASTA IN VAM BO STAVILA UGANKO — KAJ JE TA SLIKA?

Ker vidim, da ne uganete, bo sama razložila. To je stropa in kamenita steza — bližnica iz Vanganele v Babiče. Partizani bi bili veseli, če bi med turbo lahko hodili po njej. Tudi danes se kot aktivisti takih stez ne izogibljejo. Imamo pa marsikoga, ki se takega kamenita boji, ker se mu je koža preveč razmekhčila zaradi sedenja v uradu in pošiljanja okrožnic. Takemu po navadi pravimo birokrat. Počeg teh pa je tudi takih, ki smatrajo, da je avto edino sredstvo, s katerim je mogoče obiskovati naše vasi, če trenutno tega ni, ostanejo rajši doma.

Eni kot drugi se bodo morali popraviti in postati novi ljudje.

Kakor Višnjani so Grintovčani

Prvič pišemo o Grintovcu in o Grintovčanih, a na žalost kar v popotniško torbo smo jih dali. Ne zaradi vasi, ker proti njej nimamo nič, ampak proti vaščanom, ki najbrž nima pameti na pravem mestu! (Oprostite, imajo jo!) Ob čitanju tega sestavka boste rekli, da so podobni Višnjanom, ki so težki kozlov, senco, ker je gleda v tuj zelenjiv in si požele tuje zemlje. Oni pa so napravili prav nasprotno. Najbrž so neumniki, ker si ne želijo nič. Grintovčani so na vasi sklenili, da nočejo, da bi potegnili električne žice na Grintovec. Nočejo električne luči. To vedo sami, zakaj, a tudi po bližnjih vaseh, ker se jim zelo smejejo. Nekaj pametnih možkih pa je za to, da bi dobili luč, tuda premalo. Upamo, da bo tudi na Grintovcu zmagala zdrava pamet in bo tudi v tej vasi zasvetila električna luč.

Na dopustnem potovanju po štiricetrinski ceni

Zjutraj ob peti uri sem stopil v avtobus, da me odpelje v Divačo in od tu dalje vlak v Slovenijo. Komaj sem se vsedel, me je takoj sprevodnik vprašal: »Kam se peljete vi?« Odgovorim: »V Divačo.« V tistem trenutku je sprevodnik že prešepnil listek. Dodal sem hitro: »Čakajte! Jaz imam sindikalno objavo za četrtno vožnjo!« Sprevodnik mi takoj odgovori: »Prepozno! Listek sem že prešepnil!« Imel sem s seboj desetletnega otroka in nekaj prtljage. Plačal sem 250 din. Opazil sem, da sprevodniku ni mogoče ničesar do-

Dreja eno Bepo čakolajo

DREJA: Buđaj Bepo! Kaku gre kaj s tvojo?

BEPO: Soldo bulše, Dreja muj, duk'er gre taku!

DREJA: Ben se bju snuđer na zastonke jo?

BEPO: Tu nanka šrojat, koj jes nečon prič na zastonek?

DREJA: Se vidu kaku smo grnas usi aden eno aden za use; kaku smo ble usi zadovoljne ko, bomo začele de'at p't iz koržere na Sulnah čaz Broča do Kaštabone?

BEPO: Vidu, vidu, anka jes sem zatu kontent. Taku bomo Pučarje s Kašta bonice še več enotne, ko du saj.

DREJA: Tu je vero! Sa spuneš ambot, kaku smo se sovrožle, ko je som, aden metemodir od nas pršu u košno drugo vos, stovmo u nadeljah ale kadar so ble fje-re, ni pršu zdrav damu znoš.

BEPO: Eno du je bju tu kriv? No-ben druge, kor une manjone eno tronfone ke kadar smj se some med sobo tukle, so uživa'e. Eno ponjer še koj! Klicale so nas na karbinjerje. To ke je jemu kaj za se spodmozat je bju frank. A ta bužac pa je mogu use pločat, anka ko ni bju kriv.

DREJA: Jo, prev taku je bju Bepo eno neč drgočanj. Danas pa ne-čemo več tega. Usi smo parpo-znole, da je blo tu somo škuda zonas.

BEPO: Poglej, Dreja, še nanka pet vur ni eno lej krko jih je tam pard zadržnem domom, ke čokajo za jet na udorniško gor na muvo pot.

DREJA: Ben homo anka mi z njime, jim kaj pomagat; ko anka smo störe, ma nu ke bomo stori-le bo anka an korak noproet. Danas je taku, ko jimaš dobro volonto, vse nardiš. Eno taku bomo anka mi Pučarje skupno s Kaštabonice premogale use težove.

BEPO: Jo, homo Dreja! Lej Kaštabonice so vre u Broča ke grejo. An bataljon jih je. Ma anka nas nuz je znoš, lahko še več ko njih.

DREJA: Jo, jes verjem, da nas bo useh skep košneh stu eno usm-daset, ko bojo pršle usi.

BEPO: Ma smo usi, anka te ke niso u kolektive. Jes verjen, kor ke viden od lete, ke grejo lps, da so anka Kaštabonice usi. Eno verjen anka, da be bjo dobro, zatu ke bomo napravile doste dela eno anka zatu ke danas prve bot začenjamo delat to pot, kor danas tu je druge gošt, da be to d'n kam zapisale u košan koman, da bo za soldo zapisan eno da bojo vidle noše otroce kado smo začele delat to pot iz Suln čaz Broče do Kaštabone.

Vražji dež

Signor Antonio: Veš, Francesco, upal sem, da ne bo prav nič dežja, pa je vseeno prišel! Kakšna škoda! Triam pomagaj zdaj vsaka rosa, to dobro vem!

Signor Francesco: Jaz sem istih misli. Dragi Antonio, jaz sem prav tako mislil, da bi suša utegnila žruniti to ljudsko oblas! Vedno mislin, kje naj bi se našlo še kako drugo sredstvo! Sv. Nazario pomaga nam!

ve a, da bi se polastil kolačkov, ko me je zdajci topa presenetila, obkrožila, razorožila in me gnala v hišo k zasilnišću. Tedaj sem se brž preprčal, da ljudje z majhnimi slabostmi niso pripravljeni za velika dela.

Imel pa sem še druge bolj nedolžne zabave. Nekoč sem tako pomazal s črnim belo, kodrasto, snažno, malone napudrano kodrico gospe Vujičke, ki mi je bila — namreč kodrica — prav posebno zaporna, da je gospa Vujička omedlela in leto dni ni mogla oprati svoje ljubljenske.

Nekoč drugič sem našel v novi čevlji svojega brata katran in so morali čevlji razrezati, da so mu ga sneli z noge. Nekoč pa sem pri večerji, pri kateri so sedeli okrožni prota in vse moje tetke, prižgal pod mizo raketo in nastala je tolikšna zmeda, da bi se bil človek lahko od žaosti razjokal. Miza se je prevrnila, sešla vso posodo v krilo moje najstarejše tetke ter stisnila pod seboj mojega najstarejšega brata; juha z jagnjetino se je razlila v križe moje orednje tetke (tiste, ki sem ji podoben); okrožnemu protu pa je skočila celja sarma iz kislega zelja v sapnik; mati je dobila srčni napad, najmlajša tetka pa se je zbodla z vilicami v jezik in pote mtri tedne ni mogla spregovoriti. Edini, ki jo je srečno izreza, je bil moj srednji brat (tisti, ki mi je svoj čas vzel denar iz ročnega hranilnika); ta brat je s potnim krožnikom kolačkov izginil ko kakra in potem dolgo ni mo mogli najti ne nje in ne kolačkov. Kajpada sem bil za to duhovito zamisel lepo nagrajen.

Med mojimi nedolžnimi zabavam

je bilo na primer tudi to, da sem se spazil v kuhinjo, ko tam ni nikogar bilo, in sem vrzel pet, šest, peti soli v tisto jed, ki mi ni dišala, kakor sem pri kosilu užival v izrazih posameznikov, ki so okušali zasoljeno jed. In potem sem od nekega nabavljali lističe repe, jih pričvrščal na kavlje, stal pred vrati na cesti, z rokami na hubu, ter čakal zjutraj in predpoldne sodnih in okrajnih uradnikov, ki so hodili mimo naše hiše, in sem jim pripeljal repe na zadnjo plat. Uradniki so odhajali z repi v pisarno in so spotoma vzbujali gro-mozanski smeh. Kajpada se je brž zvedelo, kdo deli taka odlikovanja in so me neusmiljeno pretepli, čeprav sem še danes prepričan, da se je mnogim izmed njih listič rep izvrstno prilgel.

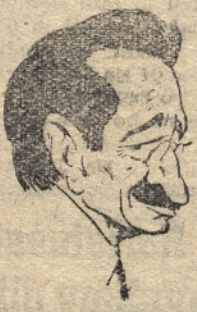
Po svoje sem se tudi zabaval, kadar so prišli gostje k nam na večerjo. Preobračal sem žepne zimskih sukenj in zamenjal stvari, ki sem jih našel v žepih. Kolikokrat je gospod sodnik odnesel domov gospe načelnikov škafličico s pudrom, vdova gospa Stana pa tulec cigaretnega ustnika, ki je bil last profesorja srbske zgodovine! In je gospa popova nesla domov škafličico okrajnega načelnika z njuhancem, okrajni načelnik pa načeto nogavico s štirimi iglami in klobučičem, kar je pripadalo carinikovim gospe Mari.

(Nadaljevanje sledi)

Odgovorni urednik
VILHAR SRECKO
Tiska i tiskarna »JADRAN«
v Kopru
Uredništvo in uprava
Riva Castelleone 2

BRANIMIR NUSIC

SATIRE IN HUMORESKE

MOZAK V HLAČAH

Neverjetno je, toda resnično, kar sicer tako in tako vidimo vse človeško življenje: da postane človek takoj odločilnejši in bolj močnejši, čim se reši krilca. Kri o se nekako zapleta, ovija, zatezuje in ovira odločni korak medtem ko možak v hlačah korači svobodno in nemote, no skozi življenje. Spominjam se nekega svojega prijatelja, ki je nekoč za mlada stopil v življenje brez hlač in je prav slabo odrezal.

Hlače so ne samo izraz spola, marveč tudi izraz vrste, kajti šele ko oblečeš hlače, se razločno vidi, kaj tradicije, kateri sem se jaz podredil, ali so v meni bili kakšni nagoni, ki so samo čakali hlač, da bi se izkazali, res je le, da sem že noč potem, ko sem jih oblekel, postal tak hačur in razbojnik, da mi niso mogli do živega ne pogoni, ne pregoni in razpisi na mojo glavo. Dokler sem še nosil krilce, sem vsa svoja dejavnost razvijal v sobi, kdaj pa sem vso svojo akcijo preložil na naše in sosedna dvorišča. Mislim, da so hlače izumili

da si dvomožeč. Hlače so tudi nekoliko bolj spodobne ne zato, ker so zapete, marveč ker je možki v njih oblečen, pa naj stoji na nogah ali na glavi. Dalje: hlače so tudi trpežnejše, odpornejše, je zato ker je morda krilo izraz popustljivosti, marveč zato, ker človeka nekako razneži in pomehkuži. Zato imamo celo zgodovinske dokaze. Vsi kladisni narodi, ki so nosili krilo, so propadli in izumrli. No, za oigra človeštva ni tako v njihovi pogubi kolikor v tem, da so ti narodi šli po zlu, krila pa so ostala. In še ena čudežna okoliščina je v tem: ako je krilo izraz popustljivosti in mehkužnosti, zaradi katere so narodi, ki so nosili krilo, šli po zlu, kako pa to, da se v krilo še dandanašnji oblačijo predstavniki oblasti: vladarji, duhovniki, žene?!

Ne razlagam vseh teh dobrih lastnosti hlač iz sovraštva do krila, vprav narobe, sodim, da se bom prav s tem izkazal prijatelja krila, čim več dobrih lastnosti bom našel na hlačah. Ko naglašam posebni pomen hlač, mi še malo ni mar, da bi podcenjeval pomen krila in bi tudi ne kanim spreti in skaliti dobre sosed ke stike, ki v adajo med krilom in hlačami. Z rečenim sem le sam pri sebi hotel upravičiti tišni ponos, ki sem ga začutil, ko so me bili prvič oblekli v hlače.

Sicer pa nisem imel kaj dosti poudarka, da bi bil tolikanj ponosen na

tiste hlače, ki so mi jih oblekli. To so bile hlače mojega starejšega brata, na katerih je bil napisan ves njegov kratki pa burni življenjski zapis. Ko ena so bila oguljena od klečanja v šoli in zadnja plat je bila po očetovih batinah tako tanka in proojna, da sem vendar občutil nekakšen preprič, in ta mi je le še poslabšal nahod, ki se mi vleče od krsta dalje.

Ne vem ali je bilo v teh hlačah vprav zavoljo tega, da bi ljudje lažje preskakovali plotove, zato nikoli nisem poznal meje med našim vrtnom in vrtni naših sosedov.

Ena mojih prvih vaj v hlačah je bila ta, da sem splezal na drevo, kar se je v življenju izkazalo za zelo koristno, ker sem tako prišel do sosedovih orehov, češenj in hrušk. Ta vaja pa mi je obrodila še drugačne koristi. Kadarkoli me je preganjal kak organiziran družinski pogon, že sem kakor maček pred psi, splezal na visoki oreh, sedel tam na vejo in z orehi preganjal svoje nasledovalce. In vendar se je ob ast domislila, kako mi bo prišla do živega. Ko sem kljub vsem pozivom svojih preganjancev, naj splezam z drevesa in se vdam, uporno ostal gori, so prinesli poln krožnik kolačev, ga postavili pod oreh, se nato vsi umaknili v hišo in se skrili. Kakor vsaka nedolžna ptica sem tudi jaz mislil, da nikogar ni, splezal sem počasi z dre-